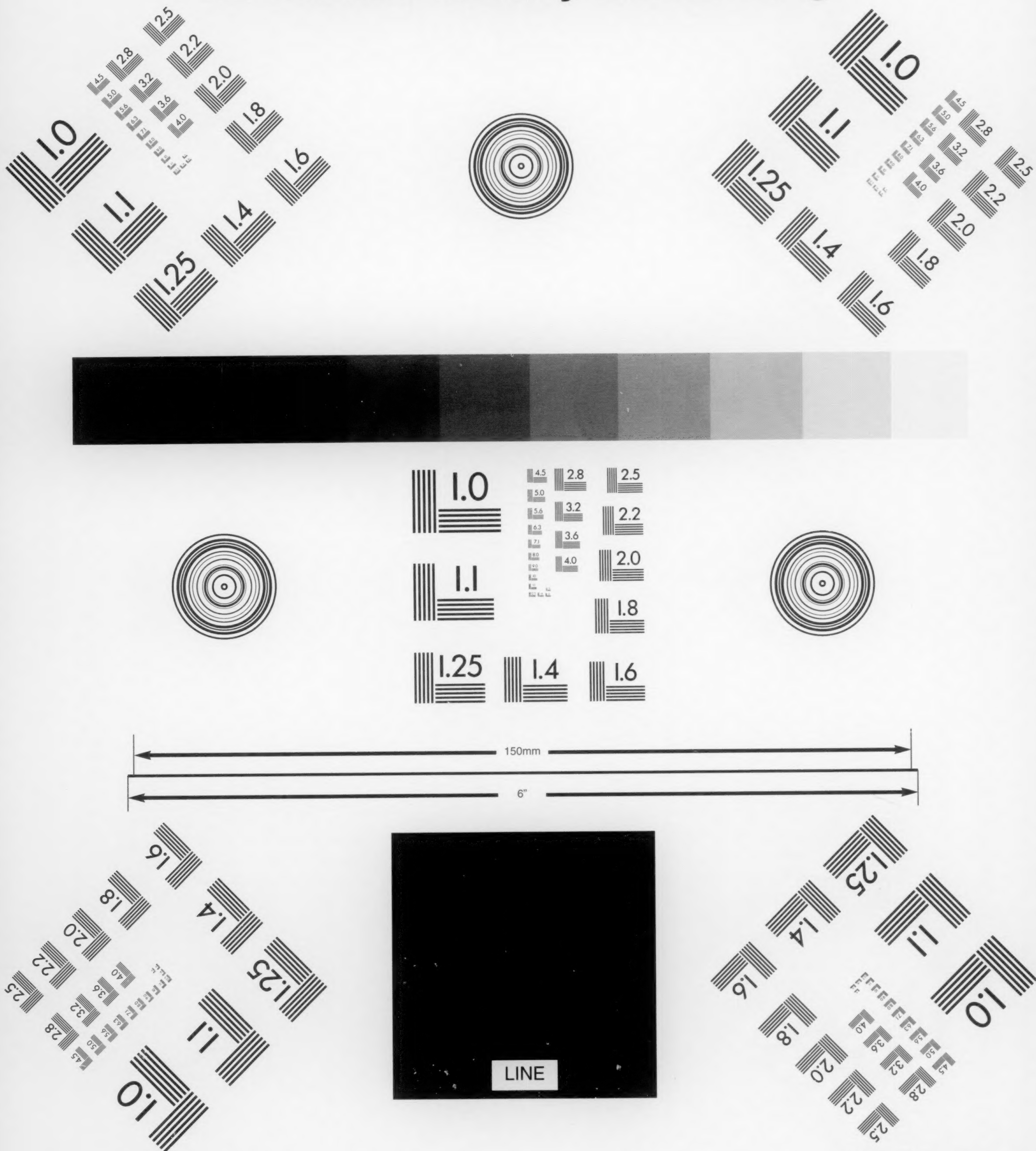

START

CONTROL TEST TARGET for Kodak Quality Monitoring

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww

Note: This target is intended for routine quality control checking and uniformity.

It is not to be used for certification of meeting any ANSI or ISO Standards for image quality requirements.

Note: To record background density, use a blank sheet of white paper.

Document Imaging
EASTMAN KODAK COMPANY
Rochester, New York 14650
1-800-232-8811

DOCUMENT
IMAGING

STANDARD COPIES
STANDARD COPIES

Microfilmed 2004
By the
Center for Jewish History

For
YIVO Institute
For Jewish Research

NEW YORK, NY

Reproduction may not be made
without permission.

YIDDISH
DRAMA

PRESERVATION
PROJECT

YIVO
LIBRARY

REEL

Y-20004-1875.2

Latteiner, Joseph.
Hinke pinke
Varsha : [s.n.], 1907.

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET
YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2004- 1875. 2

Latteiner, Joseph, 1853-1935.

Hinke pinke Varsha : [s.n.], 1907.

Varying form of title: Gabriel der moler. Khinke pinke ili Khudozhnik
Gabriel.

61 p. ; 20 cm. Yudishe theater-bibliotek ; 2

1. Yiddish drama.--lcsh
I. Poland-Warsaw

ID: NXYH01-B3533 CC: 9114 DCF: [HBR]
CALL: /106139

Reduction ratio

X 10.0

חינקע פינקע

אדער

גבריאל דער מאלער

סעלאוראמא אין 4 אקטען 9 בילדער

פון יוסף לאטינער

ХИНКЕ ПИНКЕ

или ХУДОЖНИКЪ ГАБРИЕЛЬ

оперетка въ 4 актахъ и 9 картинахъ.

Варшава, 1907.

Тип. Н. Старовольскаго, Гусля 13.

די פערזאנען:

- הערצאג .
- ד"ר אברהם : זיין לייבארצט
- אדריאן : האפטמיסטער
- נבריאל : מאלער
- דינה : זינגער
- פינקע : זיין אנקל
- הינקע : זינגער
- פריץ : דער געשימער
- פאזש .
- ריכטער .
- הענקער .

יענער . בויערען . יודען סאלדאטען .

ערשטער אקט .

(ש נאָרטען , הערען אונד דאָסען צו יאָגד געריכטעס .
רעכטס איינגאנג צום הערצאג'ס שלאָס) .

יענער-כאר : צו דער יאָגד מאַרשירען וויר ,
פאַל מיט פֿריד אין יעדער ברוסט .
אַה , עס גיבט מעהר קיין פלעזיר ,
דאָס פֿערשאַפט אונס אללע זאָ פֿיעל לוסט . (זיט)
אללע געהט , אללע געהט , אללע געהט , יא !
געהט , אללע געהט ! (אויפטריט פאזש) .

פאזש : מינע הערשאפטען , אונזער גנעדריגער הערצאג מוט
צו זינעם בערויערען דו יאָגד פֿיר הימטע אַבזאָגען , וויל
ער פֿיהלט זיך אונזאָהל ... יאָ ער לעסט פֿראַגען , אָב דער
ד"ר אברהם זיין לייבארצט איז נאָך ניכט געקאָממען
(קוקט ארויס) אַה , דאָ קאָמט ער גראַדע ! (אויפטריט ד"ר אברהם) .

אברהם : זיט געגריסט מינע הערשאפטען , ווי געהט
אונזער גנעדריגער הערצאג ?

פאזש : ער האָט עבען נאָך איהנען געפֿראַגט , הערר ד"ר ,
וואָלט איהר איך גיטונג בעמיהען ? (דאָקטאָר אַב) .

פריץ : מינע הערשאפטען וואָלט איהר מינע מינונג הערען ?
פאזש : רודהג ! פֿריץ האָט איינע מינונג . נון וואָס האָסטו
זאָגען וואָלען ?

פריץ : איך האָבע איך , נור זאָגען וואָלען דאָס איך בן
דער געשימער פֿריץ הי , הי , הי ...

פאזש : דאָס איזט איינע גיטונגליכע מינונג ...

פריץ : יא , איך האָב עס דורך איינען צופֿאלל ערפֿאהרען .
אללע : נון !

פרייץ: שפאס בייא זיטט, איך ווילס וואס דעם הערצאג פעהלט.
אללע: דו!

פרייץ: דער פירסט איז פערלעבט, הי, הי, הי...
אללע: פערלעבט?

פאזש: אונד ווער איז דער גענעשטאנד זינער ליבע?

פרייץ: עס איז אים געהימניט.

אללע: נון, ווער איז עס?

פרייץ: איך ווילס אויך נישט, הי, הי, הי... (אויפטריט אדריאן).
אדריאן: זיט גענוסט מינע הערשאפטען. איך מוס דען פירסטען זעהען.

פאזש: אונגעגליך, דיר אברהם איז יעצט ביי איהם אונד ער וויל אונגעשטערט בליבען.

אדריאן: אימער נור דער דיר אברהם, אימער נור דיעזער יודע.

פאזש: מעגליכעוועג אויסדריק, אדריאן, דוא וויסט עס דאך גוט וויא מיר אללע, דאס דיזען יודען האט דער הערצאג זיין לעבען צו פערדאנקען אונד אויס דאנקבארקייט האט איהם דער הערצאג צו זינעם ליכטארצט ערהאבען.

אדריאן: אבער ער איז נישט נור זיין ארצט, דער יודע נישט זיך אויך דאס רעכט זיין לעהרער צו זיין, זאלע פרעכהייט פאן אינעם יודען. אונד מיט העלבען רעכט?

פאזש: זען עס דען הערצאג זא געפעלט וואס געהט עס דיר אן.

אדריאן: צום טיפאל מיט דיזען יודען!

פאזש: דא קאסט ער.

אדריאן: פאסט אויף מינע הערשאפטען, איך וויל מיך הימט איבער דיזען יודישען פלאסטער-שמירער אים בוסלען לוסטיג מאכען איך וויל אים געבען שטאף צום לאבען.

פרייץ: איך לאך שאן, הי, הי, הי... (אויפטריט אברהם).

אדריאן: נומען סארגען, הער דיר! (קוקט איהם אן)

אברהם: ווארום זעהען זי מיך זא נישטעריג אן?

אדריאן: איך רעכנע נאך, וועפעל איהר שניידער ביי איה-גען אין אינעם יאדע פערדינט (לאפט) הא, הא, הא...
אברהם: איך וויל איהנען אנטווארטען מיין הער, דען מענטשען

נאך זינע קלירונג צו שעטצען איזט עבען זא דום, וויא דאס ווערטה אינעם בוכעס נאך זינעם אינבונד צו שעט-צען, זי פונדען אין מאנכער ביבליאטעק דאס וויכטיג-סטע ווערק אין אינפאכער ליטוואנד געבונדען, וועהרענד אים אנדערעס פאלל אונזן אונד דוסהייטען, אין סאמעס אונד גאלד געבונדען איזט. (אלע לאפען)

פרייץ: הי, הי, הי, אדריאן, האסט דיר גענאדעשט!

אדריאן: זי דיר, וויא עס שינט, קענען זיא מיך נישט, אדריאן איזט מיין נאמען. מיין פאטער וואר גענעראל, מיין גראם-פאטער מיניסטער.

אברהם: אונד זיא זעלבסט, ווען איך פראגען דארף?

אדריאן: איך? איך שטאממע פאן זאלכער נאבלער פאמיליע, האבע איך דען קינע אורזאכע שטאלץ צו זיין?

אברהם: עס איז גראדע וויא אים בלינדער שטאלצירט, דאס זינע עלטערען גוטע אויגען האטמען.

פרייץ: הי, הי, הי... אדריאן, איך שעטע מיך! (אלע לאפען)

אדריאן: פערפלוכטער פלאסטער-שמירער! (אב)

פרייץ: יעצט וויל איך פראבירען. הער דיר! איך האבע דיא עהרע מיך פארזושטעלען: איך בין דער געשטימער פרייץ.

אברהם: דאס ערקענט מאן גלייך.

פרייץ: הער דיר! איהר זיט דער אנפערטרויער דעם הערצאג'ס אברהם: נון?

פרייץ: האט ער אים געהימניט אנפערטרויער?

אברהם: פילליכט.

פרייץ: זא עטוואס וויא פאן ליבע?

אברהם: אלווא וואס ווילסט דוא?

פרייץ: זאגט אויך מיר דיזעס געהימניט, איך בין, וויא מען זאגט, דער געשטימער פרייץ.

אברהם: אונד דוא פערלאנגסט, דאס איך זאלל דעם הער-צאגס געהימניט דיר ענטרעקען.

פרייץ: איך וועל עס ניעמאנדען זאגען.

אברהם: קאנסט אויך אים געהימניט האלטען?

פרייץ: יא יא! איך קאן האלטען אים געהימניט.

אברהם : איך אויך! (אלע לטען)
פריץ : הי, הי, הי... אדר"א, עס איזט אומזאנסט אונזערע
 מיטע, ער איזט געשייטער אלס וויר בידע.

פאזש : זינע האהיט דער הערצאג! (אויפטויט הערצאג)
הערצאג : מינע הערשאפטען! ענשולדיגט מיר פיר אינע ווילע,
 לאסט מיר אלץ מיט דעם דיר אברהם. (אלע אב מיט
 געזאגט צו דער יאג א. ז. ו. נ. ד"ר, יעצט ווילל איך מיר
 איהנען גאנץ אנפערטרויען, יא זיא האבען מינע קראנק-
 היט ערראטהען).

אברהם : נו אבער איזט עס מינע פפליכט איהנען די פאללע
 ווארהיט צו זאגען. האהיט! דעם פלינדע געגענאבער
 זיט איהר אין העלד, אבער ווא שוואך לידער, דען פרוי-
 ענצומער געגענאבער. זיט! איהרע הענדע ציטערן, זי
 זינד גערווען. אה, שאנט אייער געוונד הערד! שאנט
 אייער לעבען!

הערצאג : ביו יעצט האבע איך נור ווא אין אינעם טרויער
 געלעבט ווא אין אינעם רוישע, יעצט ערסט לעבע איך
 אויף ריכטיג אונד וואהר, אינע זאלכע גלוטה ווא איך
 פיהלע יעצט קאן מאן נור אינמאהל אים לעבען עמפ-
 פינדען, ד"ר! איך ביטע אום איהרע הילפע!

אברהם : מיין הערצאג, צו זאלכער קראנקהיט קען קיין ד"ר
 העלפען.

הערצאג : אבער וואללען זיא מיר אלס פריינד ביישטעהן?
אברהם : מיט אללעס וואס אין מינער טאכט איזט.
הערצאג : זא הערען זי! אונלענגסט, ווא מיין נאמענסמאג
 וואר האבע איך אויף דעם פאראד, אויס דער פערנע אינע
 געשטאלט ערבליקט.

אברהם : אינע פרויען-געשטאלט נאמירליך?
הערצאג : ניין, אין ענגעלס-געשטאלט. ווא די שטראלען
 דער זאנע אללע שמערנע פערדונקעלין, זא האט זיא
 מיט איהר שעהיט אללע אנדערן אין שטען גע-
 שמעלט, אין הימלישעם חייב, וואס איך נאך קיין צוויי-
 מעס געזעהן האבע, מיט אינען ווארט ד"ר, מיין האל-
 בעס לעבען געבע איך גערנע פיר איהרען בעזיץ.

אברהם : ווער איזט דיעזע דאמע?
הערצאג : דאס איזט עבען די פראגע, וועלכער איך נישט
 אנטווארטען קאן. ווא איזט מעטעאָר איז זיא ערשינען
 אונד האט אין מינעם הערצען אינע פלאמע צוריק
 געלאסטען דיא מיר קערפער אונד זעלע פערזעהרט.
אברהם : וואס איזט קאן איך דען אין דיעזער אנגעלעגנהייט
 איהנען בעהולפליג זיין?

הערצאג : ד"ר, אויס פערשיידענע קוועלען האבע איך ער-
 פאהרען, דאס זיא דיעזע דאמע קענען.

אברהם : (ציטערט) האהיט! איך פערזוכערע זיא דאס איך
 וויס נישט פאן וועס דיא רעדע איזט.

הערצאג : ד"ר, זיא וואללען עס פאר מיר פערבערגען?
 יא, איך ערקענע עס אן איהנען, לויקען זיא עס נישט
 ד"ר, איך וויל דיא ווארהיט הערען!

אברהם : נישט נור אינמאהל האבען זיא מינען פריינדליכען
 ראטה בעפאלגט אונד האבען מיר דאן געדאנקט, אה! טהוי-
 ען זיא מיר עס אויך דיעזעס מאהל.

הערצאג : אונד וואס איזט איהר ראטה?

אברהם : דאס זיא דיעזע נייע לעבעס-פלאמע, געוואלטהאט
 ערשטיקען זאללען, גלויבען זיא מיר האהיט, דאס האט
 איהנען היטע אלס דאס העכסטע ערשינט ווירד איהנען
 מארגען גלייכגילטיג ווערדען.

הערצאג : אנטווארט אויף מינע פראגען וויל איך! קענען
 זיא דיעזע דאמע?

אברהם : איך קאן עס איהנען נישט זאגען.

הערצאג : דאס היסט זיא וואללען נישט (אויפטויט פאזש).

פאזש : ענשולדיגט מיין הערצאג, אדריאן ווינשט איהנען
 עטוואס וויכטיגעס מיטצומהילען.

הערצאג : לאס ער זאפארט קאממען (פאזש אב, אויפטויט אדריאן).

הערצאג : אדריאן! אין דיעזען אויגען ערקענע איך דאס דיא
 מיר עטוואס פריידיגעס מיטצומהילען האסט.

אדריאן : זא איזט עס מיין הערצאג, נאך לאנגער שווערער
 מיטע איזט עס מיר ענדליך געלונגען איהרע שפור צו
 ענטדעקען.

הערצאג : שפריכטט דו פאן יענעם ענגעל ?
אדריאן : יא, פאן יענער געוויסען שענהייט, וועלכע מין
 הערצאג מיר בעפאהלען האט אויסצופירען.

אברהם : (אמאט) וואס זאגט ער ? גאטט, שטעה מיר בי!
אדריאן : נישט נור דאס אלץ, זאגערן איך בין אויך וי-
 כער דאס ענדליך ווירד אויך איהר היסעסער וואונט
 אין ערפיהלונג געהן, עס ווירד נישט פיעל מיטע קאסטען
 און וואס איזט איהרע.

אברהם : דוא ביסט און לינגער !

הערצאג : דאקטאר !

אברהם : (אמאט) יעצט דארף איך די ווארהייט נישט מער
 פערפערנען (ווענדעט זיך צום הערצאג) יא מין הערצאג, איך
 קענען זיין !

הערצאג : יא איך וויל עס, ווארום האבען זיך עס פאן מיר
 פערלינגעט ?

אברהם : אום זיין אין איהרער ליידענשאפט צו ענטשטעהנען.
הערצאג : ליידענשאפט ? ליידענשאפט גענען זיך עס וואן זיך
 זעהן דאס איך דארפער צו גרונדע געהן, דאס איך, זיך
 ביז צום וואהנזין לעבע ?

אברהם : אונגעגליך !

הערצאג : ווארום ?

אברהם : ווייל זיך איזט יודין איזט.

הערצאג : מאג זיך אויך זיין ווער זיך איזט ! וואס פראגט דא
 לעבע נאך רעליגיאן אונד שטאנד, איך לעבע זיך אונד וויל
 זיך בעזיגען.

אברהם : (ווענדעט זיך צו אדריאן) נון, ווארום שוויגסט דו ?
 ווארום ענטדעקסט דו נישט אונזערן הערן דא פאללע
 ווארהייט ?

הערצאג : וואס נאך דען זאל איך ערפאהרען ?

אברהם : דאס זיך זאן איינע פעהרמראטעס פרוי איזט.

הערצאג : פעהרמראטעס ? איזט עס וואר אדריאן ? איזט זאן
 איין אנדערער מיר צו פארגעקאמען ?

אדריאן : מין הערצאג זיך איזט זאן פעהרמראטעס, אבער ווא-
 רום גנעדנער הערצאג, דען מוטע צו פערלירען פעהרמ-
 רום.

ראטעט : נון וואס זאגט עס ? איזט געגענטהיל אין פער-
 באטענע פרוכט שמעקט זיכער. . .

אברהם : ביים עוויגען היממעל, מין הערצאג ! הערען זיך
 נישט דויען סאטאן, עס איזט דא פאלישט איינעם הער-
 שערס פאן אונזעם צו שיצען, נישט אבער זעלבסט אונ-
 רעכט צו בענעהען !

אדריאן : אונזעם ? חא, חא, חא, זאל עס איינען הערצאג
 נישט ערלויבט זיין פאן פערעדען בינשמאק האנג צו
 לעקען ?

אברהם : שווקע !

הערצאג : וואס וואנען זיך ד"ר ?

אברהם : מין לעבען פיר דא ווארהייט, וואס קענט איהר
 פאן איהם זאלכע שאטלאזע ווארטע הערען אונד איהם
 נאך וועדער דילדען אין איהרער גאהע ?

הערצאג : הערען זיך מין ליבער ד"ר, עס איזט וואהר דאס
 אויס דאנקבארקייט אן איהרע קונסט האבע איך זיך צו
 מינעם ליבארצט ערהאבען, אבער מין סאראל-פרעדיגער
 דאס ונד זיך נישט. אה ! איך האבע גענוג נעשמאכטעס,
 געלימען, איך קאן נישט לענגער, איך מוס זיך בעזיגען
 אום יעדען פריוו.

אדריאן : מוטע מין הערצאג ! זיך איזט זאן זא גוט ווי איה-
 רע, איהר מאנן איזט און אונבעדייטענער מאהלער, און
 ארמער מאהלער, זיך ווירד איהם גערנע פיר איינען הער-
 צאג אויסטוישען.

אברהם : אונד איך גאראנטירע מוס מינען גרויען קאפף
 דאס זיך איהרען מאנן נישט אויסטוישען ווירד, זאגאר פיר
 איינע קווער-קראנע !

הערצאג : ד"ר, ווארום רעדען זיך פאן איהר מוס זאלכער
 זיכעהייט.

אברהם : ווייל איך זיך זא גוט קענע אלס זיך ווערע מין
 אייגענעם קינד. הערט מיר מין הערצאג, אונד ווילט פאן
 היער, אין איינעם דארפע איז דא היממאטה דויעס זעל-
 טענען פאארעס, גבריאאל און דינהלע. בעקאנט זיך זיך אין
 דער גאנצען געגענד אלס דא ארמסטען אבער אויך אלס

דיא גליקליכסטען. איהרע וואהנונג איז איהנע ארבע
היטטע, אבער דויע היטטע איז איהר פאראדווע, דארט
האבען זיין דען היטטעל אויף דער ערדע, דארט הערשט
פרייערען, דארט פרייערע מאן מרייע, ליעבע.

אדריאן: מרייע, ליעבע, הא, הא, הא, ניעמאנר איז ווא
אין פרייענקענער ווי איך, איך ואנע: — ביי דען פרייען
גיבט'ס קינע ליעבע.

אברהם: נור ביי דיעזען פרייען דיא דוא קענסט.
אדריאן: ווא וויל איך יעצט דאס בעווייזען מיט דיעזער
דנה'לע און מיט דיעזעס מרייען וויב'לען, מיין הערצאג! איך
איבערנעמע עס, וו איהרעס וויללען צו צופיהרען.

הערצאג: אונד דוא ערהאלסט דאדורך דאס גרעסטע אמט
אין מינעם לאנדע.

אברהם: אונד איך שווערע! ער ווירד עס נישט ערלעבען,
א, מיין הערצאג! איהר זינט מעכטיג איהר קענט דיעזעס
גליקליכעס פאאר אונגליקליך מאכען, עס איז אללעס וואס
איהר טהון קענט. דאך ווא איהרע ווירד ניעמאלס, ניע-
מאלס, ניעמאלס זיין!

הערצאג: ד"ר! ווא זינד ענטלאסען, אדיע! (אב)
אדריאן: אדיע! האט איהנען דער גנערליגער הערצאג גע-
זאגט, אדיע! (אב)

אברהם: דוא מיראומפירסט שאן? איך ואנע דיר דוא מיר-
אומפירסט נאך צו פרייה, ווער צום לעצטען לאכט, דער
לאכט אמבעסטען. . . (אב, אויפטריט הערצאג און אדריאן)

אדריאן: איז מיין גנערליגער הערצאג נאך ווא אויפגעקענט?
פיליכט ווירד איהנען די יאגד צערשטרעקען? אויסער דעם
פאסירען וויר יענע גענעגד, אונד ווא קענען ווא זעהן
ווען ווא האלען.

הערצאג: אויב איך וויל? איך פערנעקע פאסט פאר זעהנ-
וועט.

אדריאן: אלזא היטע?
הערצאג: שאן יעצט! לאס אללעס זיך בערשט האלמען ביי
איך פערטיג ביי (אב).

אדריאן: טו ירושער פלאכטער-שמירער, יעצט ביי איך אס

פפערדע, קאסטט אללע הער, אללע הער! (אויפטריט יענער)
כאר: אללע נון אין מאקט מארשירען,
זעהט דאס פאר נישט פערלירען,
נון אללעס שנעלל פאן זיך געפאקט,
דען אללע געהן וויר צור יאגד.

פאזש: אין גרוס, אין פריינדליכען גרוס! איך גייע.
כאר: יא האך! יא האך! יא האך! דער הערצאג לעב.
פאזש: פאר איך, פאר איך, נור גוטעס טהון, איך שמרעב.
כאר: יא האך! יא האך! יא האך! דער הערצאג לעב.

פאזש: איך קענען גוט אללע הערצאגס פריינד.
כאר: ער, קענט גוט אללע זינע פריינד.
פאזש: איך קענן, און קענן, און וויס ווער און געהיט איז
זיין פריינד.

כאר: ער קענן, ער קענן, ווער איז און געהיט זיין פריינד.
פאזש: נא, נא, לאסעט פריינד, א, איך שפאסעט הינט.
כאר: א, גאטט, זי דאנק, ער שפאסעט הינט!

בעסטער פריינד לוסטיג הינט,
אללע צור יאגד געהן וויר פערמיינט.

פאזש: יא, יא, צור יאגד און זעהר געוואגט
אונד דאך פערשאפט ווא איין פערנגיגען
ווא רייצט דאס בלוט, ערפיללט מיט מוטה
ווא איינע לוסט ווער קען בעוועגען.
א, וואהל געפאהר. איז פילעל וואגד.

דאך אנגענעהם איז דיעזער ציט פערמיינט.
נון פריינדע אללע שנעל זיך געפאקט
מארשירען וויר אללע צור יאגד
נור שנעלל אב מארשירען!

כאר: שנעל, יא שנעל, יא שנעל!
פאזש: נור שנעל מארשירען!

כאר: שנעל, יא שנעל, יא שנעל, יא שנעל!
פאזש: נון, צור יאגד שנעל מארשירען!

צו דער יאגד מארשירען וויר
פאלל מיט פריינדע און יעדע ברוסט
א, עס גיבט מער קיין פלעזיר

דאס פערשאפט אונס אללע זא פלעל לוסט

יובעלט היינט אללע נומע פריינד
לוסטונג זיט, נור נים שרייט
אלע געהט !!!

כאר : יא, געהט, געהט אללע געהט !

צו דער יאגר מארשירען וויר א. ו. וו. (ביז אלע אב, הערצאג
אין ריכטונג).

פעררוואנדלונג.

(אויפטריט חנקע פינקע, איין וועג, פון ווייטענס זעהט מען
א קליין הייל).

חנקע : וואו זענען מיר פינקע ?

פינקע : דוא זעהסט דאך מיר זענען באלד ביי אונזער
גבריאליקל אין דער היים.

חנקע : פינקע !

פינקע : וואס איז חנקע ?

חנקע : זי ווייט האבען מיר נאך צו געהן ?

פינקע : אט איז עס דארט !

חנקע : ווער ווייסט אויב אונזער גבריאליקל מיט דינהלן
זענען אין דער היים ?

פינקע : טא קום זשע וועלען מיר זעהען !

חנקע : האסטו זיט שוין צו וויסען געגעבען אז היינט
וועט זיט בעוועכען, דוא מומע חנקע מיט דעם פעטער
פינקע, הא ?

פינקע : ווען האב איך ציט געהאט ? האסטו דאך מיר
אוועק געשיקט צום דיר, איך קום דאך פון דארט.

חנקע : האסטו דו דעם דיר איבערגעגעבען מיר קרענק
א, פינקע ?

פינקע : איך האב דאך דיר שוין דערזעהלט.

חנקע : דערזעהל מיר נאך אמאל.

פינקע : דער דיר האט נים געוואלט הערען פון דיין
קרענק, ווייל ער האט געבאך ויין קרענק.

חנקע : האט ער אויך פערלירען דעם אפעטיט און קען
נים עסען מעהר זיט ז מאהל אין טאג ?

פינקע : דאס האט ער מיר נישט געזאגט.

חנקע : וואס דען פאר איין קרענק פעהלט איהם ?

פינקע : דו ווייסט דאך אז ער איז ליכטארצט ביים הערצאג.

חנקע : א קלייניגקייט דיר אברהם, אז וואויל איז מיר וואס

מיר קערען זיך אן מיט איהם. ווי אזוי קערען מיר זיך

אן מיט איהם ? הא ? פינקע !

פינקע : וועסט מיר דער מאנען אין דער היים, איך האב

עס פערשרעבען אויף א טאוועל אין מחור.

חנקע : הכלל ?

פינקע : הכלל, איז ער דא פריהער א היים געקומען פון

הערצאג אבער נאך א צוקאלטער, עפנים האט זיך ביים

הערצאג זאנארעט א רויטער, ימח שמו, און דער דיר

מער ואלל האבען עפנים שלעכטס געטאן דעם דאקטער.

חנקע : א רויטער ? א פלינסטערער חלום אויף זיין קאפ,

א שווארצער ! וואס איז דארט געווען ?

פינקע : אט דאס האב איך געהערט און שוין (פיווע) יא, דער

דיר האט מיר א ברענע מיט געגעבען פאר גבריאליקל

און אנגעזאגט אז עס איז אזוי נישט ווי אין לע

בען ארין.

חנקע : לאזט אונז דער דאקטער אויך גריסען אין דעם

בריעה ?

פינקע : וואס ווייסט איך וואס אין דעם בריעה שטעהט ?

דוא זעהסט דאך אז ער איז פארחתמ'ט, מיט א וויסעל

פון א אט, ווער ווייסט וואס פאר א נויטיגער בריעה דאס

איז, נא קום זשע !

חנקע : נא קום זשע ! איהם איז גרינג צו זאנען, נא קום

זשע ! נא אין כח וואו נעמט מען ? (שרייט) האב איך דען

כח אפילו אין ווארט ארויס צו רעדען ?

פינקע : זי האט נים קיין כח און שרייט ווי א סאלדאט מו

האט זשע דען ווילסטו ?

חנקע : נעם מיר אויף דיא הענד !

פינקע : טא... (אויפטריט אדריאן)

אדריאן : היר איזט עס, ווער זינד דען דיא געשעפע ?

חנקע : ווער איז דער רויטער ?

פינקע: איך וויל, און רוימע קנה איז דא איף דער וועלט?
אדריאן: ווא, מאדאם ווייזערקרויס, געהערט איהר פליכט צו יענעם הויז?
חינקע: ווען איך זאל געהערן צו יענעם הויז וואלט איך איהר געפרעגט, וועמען זוכט איהר דא רוימער הונד?
פינקע: הא... הא... אוי האט זי איהם געגעבן.
אדריאן: און וואס מאכט איהר אייגענטליך דא?
חינקע: געהערט איהר צו יענעם הויז?
אדריאן: נין!
חינקע: אז נין—איז נישט אייער מאמענס עסק וואס ס'זיך זען דא!
פינקע: הא, הא, הא, הא! ביי מיין חינקען וויל ער געוויינען!
אדריאן: וויא איך פערשטעה זינט איהר בעקאנטע ארער פערזאנלעכע פאן דעם מאהלער גבראל איך בין צו איהם געשיקט פון הערצאג.
פינקע: אט איז ער מאקע!
חינקע: לאז מיך נאר צו צו איהם. זאג נור דא פרה אדומה וואס האסטו צו זוכען ביי אונזער גבראלליקל?
אדריאן: דאס איז נישט דינע זאכע, ווייב!
חינקע: אריס דיר אין דין ליב.
אדריאן: פערשלוכטע יודין וויסטו צווא וועמען דא שפרייכסט?
חינקע: איך וויל נאר איהן זאך, איך און כל ישראל וועל לען מיר זעהר וועניג טרעהרען פערניסען אין דעם סאג ווען דא וועסט איהן געמען א מיתה משונה.
אדריאן: באלד זאלסטו עס ערפאהרען ווי האך איך ביימ הערצאג שטעהע!
חינקע: ווען איך זאל זיין א הערצאג, וואלטסטו געוועהן ווי הויך איך וואלט דין געמאכט, איך וואלט דין אויף איהן תליה פון 50 אמילען אויף געהאנגען.
פינקע: (מיט קוראזש) אנט לאז נאר מיך צו, וועמען זוכסטו דא ביי אונזער גבראלליקן? צו מינסטו אז דו האסט דא צו מהאן מיט דעם דיר אברהם? (אן א ווייט)

אוי, האב איך איהם געגעבען!
אדריאן: יודע! (גייט איהם א זען אין פוס)
פינקע: (אנטלויפט) אוי וואס, שווייגסטו חינקע?
חינקע: וואס אנטלויפטסטו פינקע?
פינקע: אז א פערד זעצט אויס מוז דאך דער מענטש אנטלויפען.
חינקע: אז א פערד זעצט אויס גייט מען איהם איבער דין פוס, איבערן קאפ, איבערן ליב און לעבען (שלאגט אדריאנען, אדריאן אָב)
פינקע: הא, הא, הא... ער האט זיך איינגעקליפט מ'מיר הא, הא, הא, ביי מיין חינקע, וויל ער געוויינען? אוי, איך האב שוין נישט קיין קושקעס פון לאבען!
חינקע: אוי, איך בין אויס מענטש, פינקע!
פינקע: וואס זשע זאל איך דיר מהאן, חינקע?
חינקע: געהט מיך אויף דין הענד!
פינקע: מאך דין גייט נאריש!
חינקע: צו דיר רעד איך? פינקע!
פינקע: ביסט דאך געוונד ווי א סאלדאט, חינקע!
חינקע: שריי דיר אויף דין ציין!
פינקע: צו דין קאפ!
חינקע: פינקע!
פינקע: חינקע!
חינקע: נא דיר דין לינקע! (גייט איהם א פאטש, דועט)
פינקע: חינקע! (ביים 4 מאל)
חינקע: פינקע!
פינקע: גוואלד! הערט איהן אומגליק, הערט נאר הערט!
חינקע: פינקע! (ביים 4 מאל)
פינקע: חינקע!
חינקע: גוואלד! וואס איך זאג איז ביי איהם פערקעהרט.
פינקע: חינקע!
חינקע: פינקע! (ביים 4 מאל)
ביידע: גוואלד! נאר איהן מיטעל איז דא צו דער פלאג.
קלעפ! קלעפ! קלעפ!—געבען ביזן מאג (ביים)
חינקע: אוי, פינקע!

פינקע : אוי, אוי, אוי, חונקע !
חונקע : נא דיר ס'זיין לינקע ! (ניש איז א פאטש)
פינקע : איכה ישבה בדר, א ווייב א שלאק ווען מען האט,
 דא העלפט קיין קנות און קיין קלאגען,
 מפוי, מען דארף איהר מלקות שלאגען !
חונקע : צו האבען פאר זיך אזא צאצקע א מאנן
 קען א יודענע גליקליך זיין.
 איידער זיך האלמען מיט דער סתנה
 ואלל איך בעסער בלייבען אין אלמנה
פינקע : א אלטן הערט נאך וואס דא ווערט !
חונקע : געפעלט עס דיר נישט, האב איך דיר אין דר'ערד !
פינקע : איך זאג דיר האלט דאס מויל !
חונקע : אוי אז טרעפען זאל דיר א קויל.
פינקע : שו !
חונקע : דוקא, (ביים 2 טאל)
 דוקא, און טהו מיר עפיוס נא !
פינקע : אוי א שלאק דיר אה, צרהניו.
חונקע : ווערען זאלסטו פינקע, די כפרהניו.
פינקע : אוי ! א טראסק האפטט דו באלד ...
חונקע : אוי ! צו טראסקעט צו פלאסקעט ווער דו יאלד.
פינקע : בלכטע וואס דו ביזט !
חונקע : יאליווער לאשיק !
פינקע : פערחושלע פעררויסט !
חונקע : צובראכענער קאשיק.
פינקע : עס פוילט אין דיר א ביין !
חונקע : דו פערפויילטע עפעל !
פינקע : דו האסט דאך קרומע ציין !
חונקע : א מכה דיר אין קעפול ! אוי ! פערברענטע טשאלינט
 וואס בלייבט פון יענער וואך.
פינקע : אוי ! חאלעריע, באלד בעקומסטו די נקפה דאך.
חונקע : אוי ! געזאלצענער בארשט אהן פלייש און עסיג א סאך.
פינקע : אוי ! קרומע קלאמטשע דער שלומפער הענגט זיך דיר נאך.
חונקע : שטיל זיין !
פינקע : אוי, אוי ! (ביים 2 טאל)

ביידע : וואס דו שווייגסט נישט ? נין ?
חונקע : פינקע ! איך האב א פלאן.
פינקע : לאמיר הערען, וואס ?
חונקע : (געזאגט) הער, וואס דארף מען זיך קריגען.
פינקע : איך ווייס ? ווער וויל זיך דען קריגען ? ווער ?
חונקע : קום-זשע צו
פינקע : געה פריער דו (ביים 2 טאל)
חונקע : פינקע !
פינקע : חונקע, אוי !
חונקע : גוואלד ! און פאר דעם צער וועלען מיר האבען נחה,
 מיר וועלען לעבען בעסער ווי פריער.
 נאמט וועט אונז שענקען א קינדעלע איך גלויב עס
 ניאנטשען זיך מיט איהם וועלען מיר.
פינקע : א בן זקונים, שאט נישט קיינעם, לאז האמטש בלייבען
 א קדיש דא.
 אט אט זעהט מען אהין אט געט מען עס קומט באלד די שעה.
ביידע : יא, יא ! אוי נחה האבען וועלען מיר ! (פאנצען אב)
 פעררוואנדלונג.
 (שטעלט פאר איין דארף מיט א היטע, דינה בעשפריצט דעם גארטן)
דינה : אה, איין בלומען גארטען איז די וועלט !
 פאן שעפפער פערסט געשטעלט.
 איינס דעם צווייטען געבען דופט
 יעדער טהיילט זיך מיט דער לופט !
 דער טהוי פאלט אויף יעדען גלייך
 אונד די זאנען שענקט די שטראהלען רייד.
 אויך דער רעגען אלעס קוויקט,
 מיט זיין פרוכטבארקייט בעגליקט
 ווען עס קומט איין שטורם וויינד
 יאנט איהם וועק די זאנען מילד.
 ווי די בלומען בליהען אויך וויר,
 אונזער יוגענד בליהט אהן א שיער
 אה, געניסט דעם דופט מיט לוסט,
 ערקוויקט איינער ברוסט,

ווען די יונגער געהט נור פארט
דאן קאמט די עלטער אויף איהר ארט
אָה, דו מענטש נאכט וואָרע, נון!
וואָס בעשטימט איזט, דאָס מוז געשעהן.
גבריאַל: (הינטער די קוליסען) ווי געשמאק וואר דער וויין
עטוואָס בעסערס קעגן נאכט וויין.
דינה: אָה, דאָס איזט זינע שטיממע דאָרט!
איך ערקענע זי וואָפּאָרט.
גבריאַל: אַך, ווי העל מיר אללעם שינט.
דינה: ער איז עפּים לוסטיג היינט.
גבריאַל: אָה, איך זעה שוין באלד מיין היים,
מיין ליבע ווייבעלע אויך אין דעם.
דינה: אָה עס שמעקט מיר צוקער ויס,
ווי אין איינעם פארדרייע. יא ער קאמט!
גבריאַל: טאנצען וויל איך טאנצען ביז אין מאָג
הע, הע, מישו ... נו ... נו ... חא ... חא ... חא ...
איז דאָס ניט שעהן, חא ... חא ... חא ...
דו קענסט דאָס ניט נון, נון, נון, נון.
דינה: חא ... חא ... חא ... ער איז לוסטיג היינט, חא ... חא ... חא ...
יא, יא, יא, נו (4 מאל) דאָס איזט אַיין שפּאַס (4 מאל)
חא ... חא ... חא ... אַיין שפּאַס (גבריאַל ערשיינט, אומאַרמען ויך)
דינה: גבריאַל ליבליך, פאַר וואָס ביזטו היינט אין דער שטאָרט
מעהר אויסגעבלעבן ווי אימער? נשמה'לע!
גבריאַל: מיין הערצעלע! מיין נשמה'לע, מיין ווייבעלע, האָסטו
געבענקט? איך אויך! האָסטו דו געערגערט? איך אויך!
האָסטו געהונגערט? איך אויך! אָבער ווען דאָ וואָלסט וויסען
וואָס איך האָב דיר היינט אַ היים געבראַכט! ...
דינה: דו אלץ! (אומאַרמט איהם) דאָס איזט דאָס בעסטע
וואָס דאָ קענסט מיר אַ היים ברענגען. אָבער גבריאַל ליבליך
וואָס איז דאָס, עס שמעקט פאַן דיר וויין, האָסטו דאָ
געטרונקען?
גבריאַל: איך בין נישט שולדיג דינה'לע, ער האָט מיר
געצוואונגען צו טרינקען.
דינה: ווער האָט דו געצוואונגען?

גבריאַל: דער רויטער.
דינה: וואָס פאַר אַיין רויטער?
גבריאַל: וויססט איהם דער רוח וויא ער הייסט, ער איז
גאנצער מאַכער ביים הערצאָג, האָט ער מיר געוואָגט ...
דינה: גבריאַל ליבליך, ווי קומט צו דיר אַ רויטער, אַ מאַכער
ביים הערצאָג?
גבריאַל: אוי דינה'לע, ווען דאָ וואָלסט וויסען וואָס מיר
האָט פאַסירט!
דינה: אוי, דאָ שרעקסט מיר איבער.
גבריאַל: גוטס האָט זיך מיר פאַסירט.
דינה: ערצעהל מיר!
גבריאַל: אָבער דאָ ביזט דאָך הונגעריג און איך אויך, קום
צום טיש וועל איך עססען אַ ביסעל און דיר געבען אַ קוש
און ווידער אַ ביסעל און ווידער אַ קוש, און דאָס ערצעהלע
איך דיר די גאנצע געשיכטע, און אזוי קום איך איבער
דריי אַרבעטען מיט אַ מאָל.
דינה: אָ, אָ, גבריאַל ליבליך ביסטו נישט שפור?
גבריאַל: שפור? נון! אַ סימן אז איך געדענק ווער איך בין
ערשטענס בין איך דוין מאָג, צווייטענס בין איך דוין מאָג
(א. ז. ו.)
דינה: יא, מינער, מינער ... (טאנצט)
גבריאַל: אָבער דינה'לע קיין מאָג ניט פאַר דעם עססען.
דינה: אוי, ווען דאָ וואָלסט וויסען וואָס איך האָב דיר היינט
אַנגעגרייט צו מיטאָג.
גבריאַל: וואָס?
דינה: נון איך זאָג נישט, איבעראַשען וויל איך דו איבעראַשען,
וואָרט אויס ביז אללעס וועט שמעהן פאַרמיג אויף דעם טיש
געה נישט אַרײַן ביז וואַנען איך וועל דו רופען און וועל
קלינגען (אָב)
גבריאַל: חא ... חא ... חא ... וועלען מיר זעהען ווער פֿון אונז
בידע וועט מעהר איבעראַשט ווערען (פאַקט אויס
פערשידענע זאַצען). אז וואָל נאָר נישט אַרויס קומען
אין מיטען דרינגען, ביז אלס וועט לינגען שוין אויסגעלייגט,
אוי וואָ קומט! ...

דינה : (קלינגט) קלינג... זעהסט נים אז איך קלינג צום מיטאג, קלינג... נא וואס רופסטו דיר נישט אן (קוסט אריין) אוי, דו גנב! דוא פערשטעלסט עפנים פאר מיר (שלעפט איהם אוועק) וואס איז דאס? דאס אלסדינג איז מינס און דער מאנן איז איך מינער!

גבריאאל : (שטעצט מיט איהר) דינער, דינער...
דינה : אה, דוא פערשווענדער, דוא אויסברענגער, דין נאנץ פערדיענסט האסט דוא אויסגעגעבען אויף מיר.
גבריאאל : מין נאנץ פערדיענסט? קוק אהער (קלינגט מיט געלד) חא... חא... חא...

דינה : אוי איך שמארב! שוין מוסט דוא מיר זאגן וואס מיט דיר האט זיך פאסירט!
גבריאאל : דינה'לע, אזא גליקליכען טאג ווי היינט האב איך נאך נישט געהאט.

דינה : שטילל, דוא לינגער! קען נאך זיין אזא גליקליכער טאג פון דעם טאג פון אונזער חתונה?

גבריאאל : האסט רעכט דינה'לע, נאר אבער אין געשעפט-זאצן מין איך. הער דינה'לע, מין לעצטעם בילד מיט וועל-כעס איך בין שוין געווען אזוי פילע מאל אין שטארם און האב קיין קיפער געפונען, וועלכער זאל מיר מין פרייז בעצאהאלטן, האט עס היינט איינער ביי מיר געקויפט אונד מיר דאפעלט געגעבען וויפילעל איך האב פערלאנגט.

דינה : זעהסטו שוין גבריאליק'ל, זאג איך דען נים שטענדיג אז דו אליין וויסט נים וואס פאר אמן טאלאנט דוא האסט מיין ערשט אמן אנדערער קומען און דיר זאגן. ווער איז דער קויפער?

גבריאאל : דער רויטער פון וועלכען איך האב דיר פרייהער ערצהלט, וויסט דוא פאר וועמען ער האט עס געקויפט? פאר דעם הערצאג, וויסט דוא וואס נאך ער האט מיר געזאגט? אז דער הערצאג ווירד נאך ארבייט ביי מיר בעשטעלען. מיט אמן ווארט איך וועל ווערען אמן רייכער און אמן גרויסער מאנן.

דינה : אוי! (לעזט אב דאס געלד)

גבריאאל : וואס איז דיר, דינה'לע?

דינה : איך ווייס אליין נים וואס עס איז מיר פלוצים א מורא אין הערצען אריין.

גבריאאל : א מורא? פאר וועמען?

דינה : פאר דעם רויטער.

גבריאאל : נארעלע, דוא הערסט דאך אז דער רויטער וויל מין טובה.

דינה : און איך שרעק מיר אויב דער רויטער איז נישט ציין אןשקעניש אויף אונז.

גבריאאל : וואס דיר קען איינפאלען?

דינה : גבריאליק'ל, קען דאס מעגליך זיין אז אונזער גליק זאל א מאל אויפהערען?

גבריאאל : שטיל, וויא קומט צו דיר אזא געדאנק?

דינה : פערצייהע מיר מין גבריאליק'ל... אבער מין הערץ האט אןגעפאנגען זא צו ציטערען... עפנים אזא טרויריגער פארגעפיהל... גבריאליק'ל, איך וויל דיר נים פערלירען (ביידע וויינען).

גבריאאל : הער אויף, הער אויף... וואס איז דאס, טרעהרען נאר? ווער אין דער גאנצער וועלט איז אימשימאנר אונזער ליעבע צו צושטערען?

דינה : גבריאליק'ל, ווילסטו דין דינה'לען פאלגען?

גבריאאל : ווען האב איך דען דיר נישט געפאלגט?

דינה : וויל נישט ווערען דיר, וויל נישט ווערען גרויס, לאמיר ווייטער לעבען ווי בין יעצט צו פריידען מיט וויפילעל מיר האבען, און מיר וועלען זיין גליקליך מיט אונזערע ליעבע.

גבריאאל : (נאכדענקענד) דא האסט דוא מין האנד!.. רויטער, איך האב דיר אין דער ערד מיט דינע מוכות אין איינעם!

דינה : אזוי ביסטו ווידער מין נשמה, מין לעבען, אמן גבריאליק'ל איז דא אויף דער וועלט און דער איז מינער.

גבריאאל : יא דינער, דינער! (אומארמען ויד).

ביידע : אונזער לעבען איז אמן פארארייעו,

אלעס קריגען מיר צו זאט.

לעבען ווירד אונס קינמאל נים מיאוס,

יעדער ווינקעל גיבט אראמאט.

גבריאאל : מיר וויסטען נים פון קנאה

דינה : קום גבריאלי, וואס קומערט מיך דער הערצאג ? (ביידע ווילען אב).

אדריאן : ענטשולדיגען זיך! איז דאס איהרע וואנהונג?.. איז עס נישט היממעל שריינער, דאס איז וואס וואלכער קינסטלער וויא זיך, זאל איינע ארמע היממעל בעוואהנען ?!

גבריאלי : מיין הערר! דיעזע היממעל איז אונזער זיס היממעלע, אונזער היממעל אונד אונזער גן-עדן און דא איז דיעזער היממעל בין איך אזוי רייך, אז דער הערצאג איז געגען מיר א שנאדער (ביידע אב).

אדריאן : נין! וואס ליכט וויא איך עס מיר פארנעשטעלט האבע איז עס נישט. דאך געדולד! קיין מיטטעל ווערדע איך אונפראגערט לאסען אונד זיין ווייכען דיא בעקאמען וויר, וואס וואהר מיין נאמען אדריאן איז! (אויפגרייט הינקע פינקע. שטייטען זיך אן מיט אדריאן)

אדריאן : פערדאממעטעס ווייב! (אב)

הינקע : ער האט זיך אפגעטראגען.

פינקע : נין, וואס דען מינסט? אימליכער וויל זיך לאזען גלעטען פון דיר? ... אוי מיין באק!!

הינקע : נו, שא, שא, עס וועט זיך דיר אויסהיילען, פער א מאנן וואלל נישט קענען פערטראגען א פאר פעטשעליך.

פינקע : פעטשעליך? וואס פערציהט עס נאך, איך האב בעקויטען א געשחאלענע באק און זי רופט דאס פעטשעליך.

הינקע : וואס זשע בין איך שולדיג? רוצה, וואס דאס ביסט. פאר וואס גלויבסטו מיר נישט אז איך שרייב אז איך בין קראנק?!

פינקע : אוי מיין באק!

הינקע : גענוג, קום אהער וועל איך דיר געבען א קיש.

פינקע : איך בין דיר מוחל, פאטשט מיך נישט און קיש מיך נישט. (אויפגרייט גבריאלי מיט דינה).

דינה : גבריאליקל! זעה נאך וואס פאר ליבע געסט מיר האבען!

גבריאלי : אה, פערטער פינקע! מומע חינקע! (צוקושען דא).

הינקע : (דערנעם אויפ'ן טיש די ציערונג) וואס פאר א שערע זאכען ?!

דינה : מיין גבריאליקל האט מיך הינט איבעראשט. אבער פערטער, וואס האט איהר אויף דער באק?

פינקע : מיין חינקע האט מיך אויך הינט איבעראשט.

הינקע : קום אהער טאטע מינער גבריאליקל, איך מוז דיר געבען א קיש (קומט איהם). א דאס היסט א מאן! וואס דען זיין מיין שלימול?

פינקע : אוי, מיין באק!

גבריאלי : פערטער, וואס איז איך עפעס אויף דער באק?

פינקע : אוי, נישט פאר דיר געזאגט.

הינקע : קום שוין אריין שלימול וועל איך דיר צו לינגען א קאלטען עקספרעס, וועט עס איבערגעהען. (אב מיט דינה)

פינקע : אוי, איך וועל שלאפען ווי נאך א באך. גבריאליקל, איך האב פאר דינעטוועגען א ברעף פון דיר אברהם (ניט איהם). זאג נאך גבריאליקל! דין ווייב שלאגט דיר?!

גבריאלי : זאל גאט היממען, מיר לעבען זיין צוויי טויבען.

פינקע : נו וועט זי דיר איהיש שפעטער שלאגען (אב).

גבריאלי : (לעזט שטיל ערשטאקען).

דינה : גבריאליקל! ווילסט נישט אריין געהן? ... וואס זעה איך, דא ציטערסט? וואס איז דאס פאר א ברעף?

גבריאלי : הער וואס דין אנקעל דער דיר שרייבט אונז: „ליבע קינדער, אין אייער פאראדנע לוייערט א נופטיגע שלאנגע, וועלכע זוכט אייער גליק צו צושטערען, איך פירכטע אלעס דימליך אויס צו שרייבען, זיט פארוואס? אייער אנקעל דיר אברהם“.

דינה : וועלכע שלאנגע וויל אונזער פאראדנע צו שטערען? ווער קען אונז זיין אזא פיינד?

גבריאלי : (לעזט) אין אייער פאראדנע לוייערט א נופטיגע שלאנגע, וועלכע זוכט אייער גליק צו צושטערען... דינה'לע! זאג מיר נאך וועמען האב איך שלעכטס געטהון?!

דינה : קינעם! קינעם! דו ביסט דער בעסטער מענטש אויף דער וועלט!.. גבריאליקל! איך האבע איין פארנעפיהל דאס פלייכט איז דער רויטער, די שלאנגע וואס דער אנקעל שרייבט?

גבריאלי : וואס פאלט דיר אין מיין קינד? דער רויטער מינט דאך אונזער טובה. איך וועט זיך מיט דיר, אז דאס איז פון

אנקעל א שפאס, גלויב מיר ער וועט יעצט צו הויז און
קאממעט זיך פאר געלעכטער ווי ער האט אונס אפגעארט.
לאמיר אויך לאכען (ביידע לאכען, פריץ לויט אריין).

פריץ: הילפע! הילפע! אוןגליק איז געשעהן! אונגליקליכער
וויזע איזט א מענטש פון און קונעל געטראפען, פיליכט ווי-
סען ווא פון און דיר אין דעזער געגענד? וואס ווערט
ער פערבלוטעט?

גבריאל: יא עס געבט און דיר, נור אבער און דארפס-דיר
ער וואהנט אבער צומליך ווייט.

פריץ: מאג זיין, דעסמא בעסער... דעסמא שלומער וואלטע
איך זאגען... אבער שנעל!..

גבריאל: שנעל געבט מיין ראק און מיין הוט! אבער שנעל,
דער אונגליקליכער וועט פערבלוטעט ווערען.

דינה: גבריאליקל, בלייב נישט לאנג אים.

גבריאל: איך פליה ווא און פיל פון בויגען, א קליינגקייט
און מענטשענס לעבען צו דעמען (ביידע אב, אויפטריט אדריאן).

פריץ: הי, הי, הי... האבע איך מיין ראק גוט געשפילט?
הי, הי, הי!

אדריאן: גוט, גוט, געה פריץ! (פריץ אב, אויפטריט הערצאג).
אדריאן: יעצט מיין הערצאג האט איהר די געלעגנהייט די
ערשטע פראגע צו מאכען, איך וויינע איהנען ערפאלג...
(אב, אויפטריט דינה).

הערצאג: (אפארט) ווא איזט עס!.. ענטשולדיגען זי!
דינה: ווען ווא פיליכט מיין מאן?

הערצאג: איך בין געקומען אין נאמען דעם הערצאגס בייא
איינער מאן איינע בעשטעלונג צו מאכען.

דינה: איך ווייס נישט אויב מיין מאן ווירד אנגעהמען, ער
האט פילע ארבעט, איבעריגנס ווארטען זי בין מיין מאן
ווירד קאמען, ער ווירד איהנען בעשער זאגען.

הערצאג: ערלויבען זי מיר אויסרוהען, דען איך בין ערשעפפט.
דינה: ביטע, געהמען זי פלאץ.

הערצאג: ווי קאן איך זיצען ווען זי שטעהען!

דינה: איך און מיין מאן זענען איינפאלע מענטשען, וויר זינד
צו זאלעך שטייכעלע נישט געוואהנט, ביטע געהמען זי פלאץ.

הערצאג: (וועט ויר) האבען ווא שאן און מאהל דעם הערצאג
געזעהען?

דינה: און מאל פאן ווייטען.

הערצאג: אונד ווי געפילט איהנען דער הערצאג?

דינה: הא, הא, מיר? מיר איזט אויף דער גאנצער וועלט
נור איינער געפילען, און דאס איז מיין מאן!

הערצאג: (אפארט) מוילפעל!.. (צו דינה) וואס הערען זי פון
הערצאג א מאל גומעס רעדען?

דינה: גומעס? ווער וועגט?

הערצאג: ווא! וואס האבען זי געהערט?

דינה: סען זאגט דאס ער און פרויעניגענער איזט, איבעריגנס
וואס קומערט מיך דען דער הערצאג.

הערצאג: דענקען ווא נישט קיין שלעכטעס פון דעם אונגליקלי-
כען הערצאג.

דינה: אונגליכער הערצאג!..

הערצאג: (אפארט) איך קען מיך מעהר נישט אויפהאלטען (צו
דינה) וויסע דאס איך וועלכסט דער הערצאג בין!

דינה: העלפע מיר גאט! וואס פערלאנגט איהר פון מיר?
(וויינט)

הערצאג: אה, נישט וויינען הערצענס קינד, איך מאכטע ליעבער
שטערבען אלס פון דינע אויגען טרעהרען צו זעהען, אה
דינה! וויסע דאס דוא מיך עלענד געמאכט האט!

דינה: איך?..

הערצאג: איך ליעבע דיר מיט יעדען גלוטה פון מיין הערצען.
פיר דיין בליק בין איך גערייט מיין לעבען צו אפפערן!
אה, דעממע מיך מיין טייערעס קינד.

דינה: אבער מיין גאט! וואס וואלען ווא פאן מיר? איך האב
דאך און מאן.

הערצאג: איך וועל איהם גיטגען מיט אלעם, וואס נאר וויינע
ליפען אויסרעדען ווערדען, רייכטהום, גרענעלאזע מאכט,
אלעס וואל ער ביי מיר בעקאממען, נאר דיר וואל ער מיך
אפטרעטען (קנייט, גבריאל ערשיינט).

דינה: אבער איך וויל פון מינען מאן נישט וועק געהן
ווייל איך שטעצע איהם מעהר ווא אלעס אין דער וועלט.

מיין מאן איזט איין היים בלוזיגער מאן, נעהט אוועק דען
עס קען נאך דאס גרעסטע אונגליק געשעהן ...
הערצאג: (באזע) אונד ווער איזט דער טיפֿעל, דאס איך איהם
אויס דעם וועגע געהן זאלל?

גבריאַל: (פאקט איהם) איך בין איהר מאן אונד איהר בעשיצער
(ווארפט איהם צו ערדע)

הערצאג: (ציהט דעם זעכעל) קאנאליע!..

גבריאַל: (חאפט ארויס דעם זעכעל) שטענדיקער! (אויפֿטויט אדריאן, יענער).

אדריאן: איין אטענטאט אויף אונזער הערצאג (ציהט דעם
זעכעל פֿאן גבריאַלס הענט)

גבריאַל: זא! וואר אלעס איין אפגעקערטע זאך, איין שורקישער
פלאן?..

אדריאן: נעהט איהם געפאנגען.

דינה: נין! לעבענדיג וועט איהר אונז נישט שידען!.. אונד
מוס ער שטערבען, זא לאזט מיך מיט איהם צוזאמען
שטערבען. (אדריאן רייסט זיי אויס אנאנדער)

גבריאַל: אומזאנסט, רויטער הונד! נאך אונזער קערפער קענט
איהר אויס איינאנדער רייסען אבער אונזער טרייע ליבער
בלייבט עוויג אונשטערבליך, וויא דו ליבטניגע זאנגע אין
היממעל. אדיע מיין דינה'לע, אדיע מיין גליק! דאָרט
אויבען בעגעגענען וויר אונז ווידער, אויף ווידער זעהן!.. (מל)
פֿיהרט איהם אָב, דינה שרייט אויס, פֿאלט, הערצאג שטעהט אונבע-
וועגליך געריהרט, אדריאן פֿרייץ לאכען).

פֿאָר האַנג פֿאַלט.

צווייטער אקט.

(איין קערקער, אויף דער ערד שטראַס, גבריאַל ערוואַכט).

גבריאַל: אין טרוים וואר עס ... נים אין דער ווירקליכ-
קייט ... פֿעראורטהעלט בין איך!.. נון, ווארום קומען נים
יענע שווארצע מענער מיט ארויספֿיהרען פֿון דעם גראָב
אין ריכטיגען גראָב ... (מאן רינגעלט) אָה! מען געהט!.. נעמט
מען מיך שוין ענדליך צו פֿון דאָנען?.. (אויפֿטויט הערצאג מיט

א לאסטערן) אָה, דאָס ליכט!.. עס ברענט!.. עס שטעכט
מיך דו! אייגען ... ווער ביסטו פֿינסטערע געשמאלט?..

הערצאג: ביסטו בערזט צו שטערבען?

גבריאַל: יא, יא! ווען ווירד דאָס געשעהן?

הערצאג: באלד!..

גבריאַל: איזט יעצט טאָג, אָבענד, אָדער נאָכט?

הערצאג: באלד וועסטו דעם טאָג, אָבער צום לעצטען מאָהל?

גבריאַל: איך דאנק דיר מיין גאָט!

הערצאג: דו ביזט אלזא היער אונגליקליך? זעהר אונגליקליך?..

גבריאַל: מינע הענדע אונד פֿיססע זינד פֿערוואונדעט פֿון דען

שווערען קעמטען, שרעקליכער גרויענהאפטע טהירע קריכע-
אייז קאלט אויף מינעם קערפער העראוס, מיך שוידערט
מיך פֿריערט! אָה, לאסט מיך שאַן צום מאָדע פֿיהרען,
נאָר פֿון היער פֿיהרט מיך הערויס!

הערצאג: וויסטו ווארום דו היר ביסט?

גבריאַל: מיין קאפֿ איזט מיך זא בעמייכט ... נאָר זא וויא אין
טרוים געדענק איך וויא מאן האָט מיך געבראכט אין איין
פֿינסטערן זאאל ... שווארץ געקלידעטע מענער זענען
געזעסען ארום אמיש און האָבען מיך געזאגט אז איך האָב
מיט אַבזיכט געוואלט ערמאָרדען דעם הערצאג. איך הא-
בע אָבער ערצהלט ווי עס וואר און דאָך הא-
בען זיי מיך אַראָפּגעשלעפט אין אַ פֿינסטערען קעללער,
איך האָב פֿאר מיך דערזעהן גליהענדע צוואנגען, שפּיגלע-
שרויפֿען אונד באלד האָבען זיי מיך צו געשמירעט צו איין
אייזערנעם בעט, אונד האָבען אָנגעפֿאנגען שטיקער פֿלייש
פֿאן מיך צו רייסען ... אָה ביטערע שטערצען!.. ביטערע
שטערצען ...

הערצאג: דו האָסט ענדליך געשטאנדען דאָס דו וואָלטעסט
דעם הערצאג ערמאָרדען מיט אַבזיכט?

גבריאַל: יא, יא, איך האָב שוין אללעס געזאָגט. איך האָב
געזאָגט אז דער הערצאג איז טייער, גוט און פֿרום.
אללעס האָב איך זיי נאָך געפֿלאפֿעלט וואָס זיי האָבען נאָר
געוואָלט.

הערצאג: הערע מיך! וואָס ווירדעסטו זאגען ווען מען זאל דיר

פון היער הערויס פֿיהרען, אבער נישט צום טאָרט נאר צו
בעפֿרייען!?

גבריאָל: ליעבער הער! מינע אויגען זענען ווי געבלענדעט.
איך זעה נישט, איך ווייס נישט ווער עס רעדט צו מיר
זאָגט מיר, מאַכט איהר איך שפּאַס מיט איינעם אונגליי-
קליכען?

הערצאג: ניין! דען וויססטו! דער הערצאג וויל דיינען טאָרט
נישט, אימגעגענטהייל, ער שענקט דיר דיינע פֿרייהייט,
אבער דאס מוזט זאָפֿאָרט פֿערלאַסען דיעזע שטאָרט...
דאס לאַנד... פֿיר אימער, אויך געלד בעקומסטו אויף
דער רייזע...

גבריאָל: פֿרייהייט שענקט מען מיר... אויך געלד? אונד
מיין דינהילע?

הערצאג: זיא בלייבט היער!...

גבריאָל: אָה! איך האבע עס געפֿיהלט, איך האבע עס
פֿערשטאַנען.

הערצאג: איהר וועסטו איינען שידע-בריוו צוריק לאַסען.
גבריאָל: איינען שידע בריוו, אָגט, זאָל איך איהר צוריק
לאַסען?

הערצאג: דאס ווירסט איהר שרייבען דאס... נון, מאַן
ווירד דיר שוין דיקטירען וואס דו צו שרייבען האסט...

גבריאָל: דיקטירען!... מיט גליהענדע צוואנגען!... זאָל מיר
האָט מיר דיקטירט צו זאָגען דאָס דער הערצאג איז גוט
פֿראָם... אָה! יעצט האָבען מינע אויגען צום ליכט זיך
געוואָהנט! איהר אליין זינט עס דער הערצאג, איך ערקע-
נע יעצט איך.

הערצאג: יא, איך בין עס! אונד בין זעלבסט געקאָמען
דיך צו רעטען.

גבריאָל: אָה! ווי ערעל איהר זינט, הערצאג! איך דאנק איך
פֿאַר אייער מיהע, אָבער איהר האבט איך אומזאָגט
בעמיהט, הערצאג!

הערצאג: אונגעוואָנענער! וואס ווירסט דו דען געווינען, ווען
דו שטירבסט? מינסט דו, דאס איין הערצאג ווירד קיינע
מיטעל פֿינדען, ווי זאָ דיינע וויטווע פֿיר זיך צו געווינען?

איך וויל אָבער נישט דיינען טאָרט, מהוּע אַלזאָ ווי איך
דיר ראַטהע!

גבריאָל: הערט מיך אויס, הערצאג! אָב איהר וועט מיך
לאַזען אומבריינגען, אָב איהר וועט מיך וועגנשיקען, אָב
איהר וועט מיט מיר טהון וואָס איהר ווילט, איין זאך
זאָלט איהר וויססען גאָנג זיכער, דאָס מינע דינהילע בע-
קומט איהר נישט! גבריאָל און דינהילע האָבען זיך ליעב!
פֿערשטעהט איהר דאָס וואָרט? ניין! אין איהרעם הערצען
ברענט נור איינע טהורישע לידענשאַפֿט, אָבער איהר
פֿערשטעהט נישט, איהר קענט נישט פֿערשטעהען וואָס
עס הייסט וואַהרע ליעבע, וואָס עס הייסט טרייע ליעבע!
הערצאג: דיינ לעצטעס וואָרט וויל איך הערען, פֿרייהייט
אָדער דעם טויט!?

גבריאָל: דעם טויט, דעם טויט און 100 מאָל דעם טויט.

הערצאג: (ניכט צו צייכען עס קומען אַריין בעאמטע) טהונט אייער
פֿאָליכט!... (אָב. אויפֿטריט הויפטמאַן, הענקער דערנאָך פֿריי.)

פֿריי: הער הויפטמאַן! מעהרערע בעקאָמטע ווינשען צום אַרעסט-
טאָנט הערליך צו קאָממען!

גבריאָל: ערלויבט מיר וועניגסטענס פֿאַר מינעם טאָדען מיין
לעצטעס געבעט צום היממעל שיקען.

הויפטמאַן: דאס איזט דיר ערלויבט. (צו פֿריי) זינע פֿריינד קענען
קאָממען. (פֿריי אָב. אויפֿטריט יודען. גבריאָל וויינט. מוויק שפּילט).

איינער: די יודישע קהלה קרושה האָט אונז געשיקט מיט דיר
ודוי צו זאָגען.

באָר: אָדס יסודו מעפֿר וסופו לעפֿר (ביים).

גבריאָל: אוי וועה איז מיר... פֿאַר וואָס (ביים) קומט מיר אזא
יונגער טויט...

אוי וועה איז מיר... פֿאַר וואָס (ביים) קומט מיר אזא שרעק-
ליכער טויט...

אוי וועה איז מיר... אונשולדיג זאָ פֿיעל ליידען,
פֿון דער וועלט פֿון אלע ליעבען זיך שידען

באָר: אוי וועה!

גבריאָל: איך בעט דיר, גרויסער גאָטעניז!

אָנא הוישיעני ביום הדין.

וואס בין איך דען א בשר ודם (ביס).
כאר : אדם יסורו מעקר וסופו לעקר (ביס).
גבריאל : אשכנו... בנחנו... נולנו... דברנו דפי...
הענינו... פשענו... צרנו... קשינו ערף...
כאר : ועל כלם אלה סליחות (2 מאל)
סלח לנו... מחל לנו... בפר לנו.
גבריאל : הער מיין געבעט, אוי... גאטעניו על חטא,
אוי ביום דין...
הער מיין יאמער געזאגט, אין מיין לעצטען גאנג
למחל עונות בדין (באר, בים, פאזיציאן, גבריאל אין שרעקליכע
פערצווייפלונג. פארהאנג פאלט)
פערוואנדלונג.
(א נאם. לינקס הערצאגס פאלאץ. אויפמריט פינקע)
פינקע : וואו זענען מיר?
פינקע : שטיל חנקעלע! מאך נישט קיין ליארעס זעהסט
דאס א מאבעלע!
פינקע : וואס שמעסט דאס?
פינקע : (לעזט) דאס מאך מען נישט פאטשען נישט מיטען מויל
און נישט מיט דיא הענד.
פינקע : וואו זענען מיר דען?
פינקע : אין פאלאץ!
פינקע : און פאר וואס זשע, זעה איך נישט קינעם?
פינקע : וועמען ווילסטו זעהען? חנקע!
פינקע : זעה זאג אז מיר זענען שוין דא!
פינקע : שא! איך הער מען געהט. (אויפמריט פריץ, פערבייגען זיך)
פינקע : (פערשטעלט איהם דעם וועג) פינקע! ווער איז דער לץ?
פינקע : א קשיה אויף א מעשה, אפשר גאר איין מיניסטער?
פריץ : הי, הי, הי... הא?
פינקע : הי, הי, הי, אזוי לאכט א מיניסטער?
פריץ : ווער זינט איהר?
פינקע : מיר זענען, דער פעטער פינקע, און די מומע חנקע,
אין ווער ביזנו?

פריץ : איך בין דער געשימער פריץ הי, הי, הי...
פינקע : דער פערשארמער פריץ? דאס היסט, אז דו ביזט נישט
מעהר וויא א משרת!
פריץ : וואס אינגעמליך ווילט איהר דא?
פינקע : מיר זענען געקומען זאגען ערות!
חנקע : ווער זאגען! וואס זאגען? אז געזאגט זאל איך
ווערען א שווארץ קוויטעל צום נישען יאהר, חנקע זאגט
נישט! חנקע ליזשעט! (שרייט).
פינקע : אוי ליזשעט זי!
חנקע : איז נישט אונזער גבריאליקל אזוי ריין ווי א מלאך?
וואס איז דאס עפוס הפקר א וועלט? קום פינקע, לאמיר
זאגען ערות!
פינקע : ווארט אויס! ווען וועט מען איהם משפטיין? און ווען
וועט מען איהם משפטיין?
פריץ : אבער מאכען זי נישט זאגן ליארעס, דער פירסט
איזט קראנק!
חנקע : מינע צרות אויף זיין קאפ, וואס איז? דינהלע האט
זיך איהם פערגלויסט!
פינקע : ווא האט דען נישט רעכט? דינהלע גאר! קראנק איז
ער געווען צו ווארפען אנאויג אויף מיין חנקען?
חנקע : וואס בעלעמעקעסטו דאס, פינקע?
פינקע : איך זאג גלאט אזוי... הער זשע פערשארמער פריץ
דו זאגסט אז ער איז קראנק, צו זיין קרענק האב איך
ארפואה.
פריץ : זי מינען!
פינקע : זי מינען, דו מינסט, ער מינט, מענסט עס אויס-
הערען, אזוי וויא ער וועט גאר אויף שטעהן זאל ער באלד
אינגעמען א גרויסען לעפעל קאפ-דערהענגעש...
פריץ : וויא?
פינקע : אין קאפ! אין דער פרייה צום פרישטיק זאל ער
בעקומען קדחות מיט וויער-מילך, ביי טאג א פולע שוסעל
הארצוועהמאג און א פארציע דאגת פרנסה און ביי נאכט
זאל ער אינגעהמען א עסלעפעל געהאקטע צרות מיט
געזאלצענע וואונדען און אז דאס וועט נישט העלפען וועט

איהם שוין קבן ד"ר נישט העלפן!

פריץ: הי, הי, הי, איך פערשטעה קבן זילבע.

חינקע: מין מאנס סונסטער!

פריץ: אבער לאססט מיך דאך ענדליך פאסירען!

חינקע: האסט דאך אונז נאך נישט געזאגט ווען וועט מען אונזער גבריאליקל משפטן?

פריץ: וואס?

חינקע: ווען וועט מען איהם משפטן?..

פריץ: וואס?

חינקע: מוישפוימאן!

פריץ: וואס?

חינקע: ראכטען... רעכטען... ריכטען...

פריץ: אך זא! זי וויססט נאך גאר נישט, וואו הערען זי דער געוויסער גבראל וואו שוין צום טויט פערט.

טהיילט, און זאלט שוין היינט גענערליכע ווערען, נור אונזער גנערליכער הערצאג...

חינקע: עס זאל איהם נאך גענערליכע און גענערליכע...
חינקע: אבער חינקע!..

פריץ: וואו הערען זי דאך מאדאם קינקע, אונזער גנערליכער הערצאג איז פון אירגענד וואו געקאממען און וואו פארט... באר גערווען...

חינקע: וואס איז ער געוועזען?

פריץ: ער האט זיך זא שלעכט געפיהלט ווי פון געוויסענס-ביססע.

חינקע: וואו וואו האט איהם געביסען?..

פריץ: הי, הי, הי.

חינקע: נו, וואס הירועסט דו, לאשניק דערצעהל ווייטער!

פריץ: וואו האט דער גנערליכער פירסט בעפאלען דיא הינריכטונג אויפצוהאלטען.

חינקע: נאך א מאל! וואס האסט דו געזאגט, לאשניקל! (טרייסעלט איהם) נאך א מאל... נאך א מאל...

פריץ: דער גנערליכער הערצאג האט בעפאלען די הינריכטונג אויפצוהאלטען.

חינקע: אויפצוהאלטען! דו הערסט פינקע!

חינקע: דאס האט מין פאסטען געהאלפן.

פריץ: וואס?

חינקע: מין פאסטען!

פריץ: הי, הי, הי! און ער האט זאפארט געשיקט נאך דעם ד"ר אברהם.

חינקע: נאך דעם ד"ר אברהם? דו הערסט? פינקע!

חינקע: דאס האט מין תהילים זאגן געהאלפן.

פריץ: וואס?

חינקע: מין האלט!

פריץ: וואס?

חינקע: מין תולס!

פריץ: הי, הי, הי!

חינקע: וועט אונזער גבריאליקל שוין ארויס פרי?

חינקע: דארפסט נאך פרעגען? אז דער ד"ר אברהם איז שוין ביי איהם און איז שוין וועדער מיט איהם א גאנצער שמעלקע איז נאך א שאלה צו גבריאליקל איז שוין ווי ביי אונז און קעשענע.

חינקע: א שטענעס דאנק דיר פאר דער בשורה, ווי אזוי היינט דוא?

פריץ: דער געשימער פריץ הי, הי, הי! (אב).

חינקע: וואו זשע איז אונזער דינהאלע? וואו זי אויך הערען די גומע בשורה!

חינקע: זי איז דאך מיט דעם דאקטאר, זי ווייסט עס שוין פון הסתם פרייטער פאר אונז.

חינקע: (פרייליך) נו, וואס זאגסטו, פינקע?

חינקע: נו וואס זאגסטו חינקע? יא, יא, מיר האבען אנדערסען גאט.

ביידע: אוי מאמע דו ביזט גרויס!

דו שלעפסט פון אלע צרות ארויס.

אוי מאמע! דו ביזט מאקע גרויס!

גאטעניו דו ביזט גרויס!

חינקע: אז איינעם טהומ א געה מיט די פומער אראב

עס ווערט איהם ווייניג און וועט

דעם אמהעם האפט ער קוים אב.

ער וויינט אין קלאגט אזוי,

צום אלטמסשקען אָר,

איך בעט דיך טאטע אוי, אוי, אוי,

העלף מיר אין מיין נויט.

הינקע: קומט איהם פלוצלונג א ישוועה

וואס ער ריכט זיך נישט,

דער אלטער מאכט איהם פאר א פֿרֿיה

עס ווערט איהם פֿרייליך נישט.

ביידע: אוי טאטעניו דו ביסט גרויס! (א. ו. ווי.)

פינקע: אין דער איר גערענקט.

וואס ער ליידעט אין א נואלד,

אז ווי עפֿים נאָר א קרענק

בעקומט ער זי שוין באלד.

פרעה'ס יאָך פֿון ליבן

א וויסטע 40 יאָהר

ירושלים זיין טייער היים

צוויי מאל צוגענומען נאָר.

הינקע: פרעה'ן גיבסט דו מכות פֿיעלע

אונז גיבסט דו עססען פֿון.

מעקסט אויס פֿון קאן דו רעמער אלע

דער יוד בלייבט אייביג דין.

ביידע: היום היום תאמצינו, היום, היום תגדלנו

אוי, היום היום (ביים) תגדלנו

אוי, היום, היום תגדלנו למזכה (ביים) ביידע מאנצען אבא.

פֿערדוואנדלונג

ביים הערצאג, איין זאל, דער הערצאג ליענט קראנק,

אויפֿרים דיר אברהם.

דיר: איהר זינט קראנק?

הערצאג: ווער זאגט עס? נין, איך בין געוונד! איהר פרובירט

מיין קראפט (שמעהט אויף) איך שמעה פֿעסט און שמאק,

וואס גלויבט איהר, דאס איין ווייבעס אוינע האט מיר מיין

קראפט געבראכען? עס וואר נור איין שערץ ... איין צייט

פֿערטרייב, איין שפאס. זינט איהר נישט דיר אברהם?

דיר: אייער טרייער דינער.

הערצאג: (גייט איהם די האנד) וויא שלאגט מיין פולס? ראש?

לאנגזאם?

דיר: (האלט ביים פולס) איהר פֿיבערט, אייער בלוט יאָגט וויא

פֿייער אין אייערע אָדערען.

הערצאג: בין איך אלזא דאך קראנק?

דיר: ליידער!

הערצאג: דיר, איך וויל אייך די ווארהייט געשמעהן, יא איך

בין קראנק, העלפט מיר דיר, איך געה צו גרונדע!

דיר: נור ווידערהאלטן קאן איך מינע ווארונג, שאַנעט אייך,

זעכערשטערט נישט אייגענמאכטיג אייערע געוונדהייט, זער-

שטערט נישט מיט אייגענער האנד אייער לעבען, פֿאלגט

מינעס ראטה און איך גארנאטיר אייך איין לאנגעס לעבען.

הערצאג: ווארום דיר, ווארום פֿליהט פֿאן מיר דער שלאף,

מיר פֿערפֿאלגטן שוידערהאפטע געדאנקען, מיר ברענגען

מינע אויגען, ועהט דאָרט די שטאָרט זי רוהט, 1000-דע

ווערען פֿון שלאָף בעגליקט נור מינע שטורם-בעוועגטע

זעלע פֿליהט. ווארום איז דאס? ווארום?

דיר: דאס איז די שטומע אייערעס געוויסענס, יא הער! אייך

קוועלט אייער געוויסען. הערעט מיר מיין געדרינגער הער-

זאג, זינט יאהרען לאנג גייע איך אייך פֿראַכען מינער

טרייע אונד מינער קונסט.

הערצאג: יא, יא, דאס איזט וואהר!

דיר: איך קענע אויך אייער הערץ, איך בין פֿערטרויט מיט

אלען אייערען קרעפטען מיט אלען אייערען ווינשען, עס

איז נישט אונד ערעל, געהאָרעט דער שטומע אייערער

גוטען געוויסענס, געהטט אויף אייערע זעלע קיינען מאָר!

איין אונשולדיגער ווירד דאָרט צום טאָדע געפֿיהרט.

הערצאג: נין, איך האבע די הינריכטונג פֿערשאַכען.

דיר: דאך נישט אויפֿגעהאָבען! האָהייט! ווער ווייט עס בעסער

אלס זי, דאס ער אונשולדיג איזט, פֿאלגט אייער נישט הערץ

זאגט עס פֿריי הערויס, אונד ער שולדיג?

הערצאג: אונשולדיג!

דיר: אָה! זענעט אייך גאָטט פֿיר דיעזעס וואָרט!

הערצאג : יא! אונד נאך היינט וואל ער זינען פרייהייט בעקאמפן!

ד"ר : דאס האט מיין גערעכטער הערשער געשפראכען? אה לאסט מיך קניגהער איינער הענדע קומען (קיסט).

הערצאג : ד"ר! איהר זינט מיין טרייעסטער פריינד, מיין גוטער ענגעל, איך דאנק אייך, נון געבט מיר טינטע אונד פערדער! דאך נון, נון, טינע הענדע צומערן צו וועהר. געהט מיין פריינד לאסט אויספערטיגען דאס פאפער און ברענגט עס מיר צום אונטער שרייבען געהט! פערוואלט נישט לאנגע איך ערווארטע זי!

ד"ר : (הויבט די אויגען) לב מלכים ושרים ביר ה' (אב, אויפמירט אדריאן).

אדריאן : גוטע נאכריכט! נאך ניע וואר איינער ציעל זא נאהע וויא יעצט.

הערצאג : האט דיר די העלע פלעצליך אויסגעשפונגען, סאטאן?! פארט! קיינע זילבע מעהר פון יענעם ווייבע, גענוג! איך ליעבע זי נישט מעהר!

אדריאן : וואלעט איהר אייך דען ועלבסט טוישען? ווער ווהט עס נישט דאס איהר זי לידענשאפטליך ליעבט? גלג הענד, נאהע בים צום וואהנזון.

הערצאג : גרויזאמער קוועל גיסט! ווארום ביסט דו געקא-סען מיך מאטערען? ווארום באהרסט דו מיר די פפילע נאך טיעפער אין טינע וואונדען? (באזער) פערלאסטע מיך, פערלאסטע מיך.

אדריאן : (נעמט קאסט צוריק) האהיט! דארף איך בעפאר איך געהע נאך איין ווארט זאגען?

הערצאג : וואס ווילסטו?

אדריאן : זי איזט יעצט היר אין פאלאסט אין איהרער נאהע היינט וויל איך זי אין איינער ארבע פיהרען.

הערצאג : אדריאן! זאגען מיר ווילסטו מיר פאן זינען ברינגען?!

אדריאן : נון מיין פירסט, דער העכסטע וואונש איהרעם לעבענס וואל ענדליך אין ערפיהלונג געהען!

הערצאג : אדריאן! דו ביזט מיין דעמאן!

אדריאן : נון איינער גוטער ענגעל בין איך, איינער ערגעבענסטער!

איינער טרייסטער! איינער וואהרער פריינד! אייך וואלע לידען צו זעהן גיכט מיר קיין רוהע, אונד ווארום וואלט איהר זא לידען? ווער זינט איר איין הערצאג אדער איין אונטערטהאן? איינע פרוי אויס דעם פאלקע און דאצו איינע יודן וואל איבער זי טרייאמפירען?! . . . אונוואלקער-ליך האבע איך געהערט ווי איינער יודישער ד"ר, האט אייך מאראל געפרעדיגט, אבער ווארום מיין הערצאג, האט אייך דיעזער שלויער יודע איינע עהנליכע געשניכטע אויס דער ביבעל פערשווועגען? וואס ערעהלט אונד דא בויבעל פון דעם קעניג דוד! גראדע וואו זי, האט אויך קעניג דוד זיך פערלעבט אין איינע פעהריראמעטע פרוי מיט דעם נאמען בת שבע, נון וואס האט ער געמיינט? האט ער זי אויפגע-געבען, וויל זי שאן איינען מאן האטמטע? נון! ער האט איהר מאן אין דען זיכערען טוירט געשקט אונד זיין הער-צענס-וואונש איז ערפולט ווארדען. נון מיין הערצאג וואלט איהר דען פרימער זיין אלס קעניג דוד? נון, דאס איזט דאס רעכט איינעם הערשערס! מאן איזט נישט אומזאנסט איין געוואלטער גאטעס!

הערצאג : דו מאכסט רעכט האבען.

אדריאן : נישט וואהר איך האבע רעכט? וויל אויס מיר שפריכט דו וואהרטיט, איינער-הענטיג, ערגעבענדיג וואר-טויט, וויל איך קיין יודע בין! זעהט מיין הער אונד געביטער, ווי ווייט איהר בעמראגען זינט פאן דעם יודישען פלאסטער-שמירער, אבער אטמעהן האט ער אייך פאן אנפאנג פאן דיעזער דינהלע, אבער ווייטט איהר ווארום וויל ער איהר אנקעל איזט!

הערצאג : איהר אנקעל? דאפאן האט ער מיר נישט געזאגט איין ווארט.

אדריאן : נאטורליך אום אנפארטיגאיש צו שניגען.

הערצאג : דיעזער היכלער!

אדריאן : היכלער אונד בעמריגער ווי מאן נישט אנדערש פון איין יודען ערווארטען קאן, פאן איינעם מארד אויף איינעם געוויסען האט ער דא פארגעפליידערט, אבער ווער

מיין הערצאג ווער גארנאנט אונז, דאס דיעזער גבראל
האט איך ווירקליך נישט געקאנט? ער איזט יא אויך אמן
יודע אונד עפען זא שלי, ~~עפען ווי הינטערלעכט~~ עפען
זא פאלש, ווי דיעזער היכלערשע ד"ר אונד אלע זינע
גלויבענדיגענאססען. בענגערדיגען וואלט איהר איהן? אמן
יודע וואנט אויפצוהעבען זינע האנד געגען איינען הערצאג
אונד וואלכע איינע האנד וואל נאך גאנץ אין קערפער
בלייבען? אה מיין געביטער! עפענט ענדליך דאך אייערע
אויגען אונד זעהט ווער אייער פריינד איזט אונד ווער אייער
פריינד (פאלט אויף די קניע) היר קניע איך פאר אייך, דא איז
מיין הערץ, דורכבויערט עס מיט אייערעם שווערע,
לאסט מיין בלוט פלוסען ווען עס אייך נור פערנאנגען מאכט,
דען מיין לעבען געהערט נור אייך אונד מיט פריידען
געבע אייך עס פיר אייך און פיר אייער וואהל...

הערצאג: שטעה אויף מיין אדריאן! נישט דען גרינגסטען
צווייטעל האבע איך געהער געגען דיינע טרייע צו מיר,
אונד געגען דיינע אויפריכטיגקייט, יא דו האסט רעכט...
אין אלעם וואס דו מיר געזאגט האסט... ביזט דו...
גערעכט... דאך יעצט צוריק צו איהר... היינט זאגסט דו:
אדריאן: היינט מיין הערצאג ווירד זי אייערע זיין, איך האבע
נישט געשלאפען, נישט גערוהט ביז איך דיעזען זיכערען פלאן
אויסגעפיהרט האבע, הערט מיין הערצאג... דאך
דאך... אייער יודישער ד"ר קאמט! איך זאג עס שפע-
טער... (אויפטויט ד"ר אברהם מיט פאפער).

ד"ר: היער מיין גענערדיגער הערצאג, דו בענגנארגונגם שריפט
איז פערטיג, אללעס וואס עס פעהלט איזט נור איהרע
אונטערשריפט... (ערבליקט אדריאן, שטיל) דיעזע גיפטונגע
שלאנגע און זייער זיטע? .. (צום הערצאג) דו בענגנארגונג
איזט עס מיין הערצאג פאן יענען אונטערדיגען.

הערצאג: (באזיט) הער דאמיט! (צורייסט עס).
ד"ר: (ציסערט) דארף איך מייןען הערצאג אום דא אורזאכע
דיעזער אומזאנדלונג פראגען?

הערצאג: איך בין דאך דיר קיינע רעכענשאפט שולדיג...
יודע!.. דיינע האנד מיין אדריאן (אב, אדריאן שפאטעט).

ד"ר: (נאך פיווע, שלוששט) צעררוסען!.. אונד דאמיט האט ער
אויך דין יונגעס לעבען צעררוסען, גבראל! מיין אונד-
שולדיגעס קינד!.. אונד דאס איזט דיינע דאנקבארקייט
צו מיר פיר מינע יאהרען לאנגע מיהע אום דין לעבען?
דו האסט עס נישט איינמאל דער מיהע ווערט געהאלטען
מיר צו אנטווארטען, הא, הא, הא (לאכט). אבער ווארום
וואונדערע אייך מיר? מיט איינעם איינציגען ווארט האט ער
דאך אללע מינע פראגען בעאנטווארטעט... יודע!.. יא דו
וואונדערנדיק יודע, איבריג ביזט דו איבעראל וואהן דו
קאמסט וויא טריי דו אויך דעם לאנדע דיינען מאגסט, אמן
גר בלייבסט דו און איינעם פרעמדען לאנדע... יא, יא!
שאן צייט ארונטער ווארפען פון זיך די שווערע קייטען
און אלע יודען וואלען זיך פערמיינען אללע צו זאמען,
אללע ווי איין האנד קעמפפען פאר א אייגענע לאנד!

(אב, אויפטויט הערצאג, אדריאן).

הערצאג: יא מיין טרייער אדריאן, דין פלאן איז גוט אויס-
געדאכט, אלוא געה אונד מאך אללעס בערייט.

אדריאן: מיין געביטער ווירד מיט זינעם טרייען אדריאן צו
פריידען זיין!.. (אב, אויפטויט פרייץ).

פרייץ: די יודן דינה!
הערצאג: דינה האסט דו געזאגט!.. היער פרייץ, דיעזע רינג
פיר דין מעלדונג (ניעכט איהם זיין רינג)

פרייץ: הן, הן, הן, איך דאנקע (נעהט, קעהרט צוריק) מיין הער-
צאג, דארף זי קאמען?

הערצאג: (באזיט) דו פרעגסט אב זי קאמען דארף? פראגע
אב דו געהן קאנסט אונד צום טייפעל געהע פיר דיעזען
פראגע!

פרייץ: אדער ער שיקט מיך צום טייפעל אדער צום קוקי!
הן, הן, הן (אב, אויפטויט דינה, ד"ר אברהם).

הערצאג: דיעזער אלטער וואס וויל ער?
דינה: הער! עס איזט מיין צווייטער פאטער!

אברהם: ענטריסען איז איהר, דער מאן! דארף נישט דער
פאטער זי בעגלייטען?

הערצאג: ביסט דו איהרע צונגע, איהר אויגע, איהר נע-

דאנקע, איהר וואונש? קען זי אהן דיר נישט רעדען?
ד"ר: הערר! עס האט איהר וואונש.

הערצאג: און מיין וואונש איז דאס די פארט געהעסט!

דינה: אַנקעל, געה! געה!

ד"ר: איך האבע דיר געווארעט קינד ... די האסט דיר געזאגט אין איין לאווען גרוב ...

דינה: וואס האב איך צו פערלערען, מיין לעבען? וואס נומצט עס מיר אהנע מינען מאן! געהע גוטער אַנקעל! .. נאָט איז מיין שניצער (דיר אברהם אב קלאַנער: נאָט, שטצע מינע דינה'לע).

הערצאג: אונד נון! זי מיר הערצליך ווילקאמען הימלושע דינה! די קאמסט אבער זא פלעצליך ווי איין גראַסעם גליק, וועלכעס אונזערוואַרטעט קאמט, ווארום האבע איך דאס נישט פריהער געוואוסט אום דיעזע האלען אויסצוציערען פיר דינען עכפפאנג?

דינה: זיט ווען איזט עס זימטע די האלען אויסצוציערען, ווען אינע אַרעמע ביטערע יודען זיך נאָהט? גיין הערר! צו איך געטריבען האט מיר נור אונגליק, אויף מינעס געזיכטע קענט איהר נור טרויער אונד קומער לעזען, (קניעט) גנאדע הערר, גנאדע! זעהט א אונגליקליכע צו אייערען פוסען ... זיט גערעכט, אַב איהר מענשליך פיהלט, מאַרמערט נישט מינען אונשולדיגען מאן, גנאדע הערר, גנאדע! (וויינט).

הערצאג: שטעה אויף! דינה אונד הערע מיר! .. שמעל דיר פאר און דינער פאַנטאַזיע, וואס פיר גליהענדע טארטער איך ליידע, זיט איך האב דיר ערבליקט. גנאדע ביטערסט דו די ביטערסט גנאדע פיר אינען אנדערען, בעגנאדיגע דו מיר זא ווערע איך דיר בעגנאדיגען. שענק מיר דינע לעבע, ווערע איך דיין מאן, זיין לעבען שענקען (קניעט).

דינה: אינע שלאנגע לעבט בעפאר זי פערגיפטיקט.

הערצאג: (שפרינגט אויף) שלאנגע גענסט דו מיר?

דינה: יא! שלאנגע האב איך געזאגט, דען איהר ווילט מיין לעבען פערגיפטיקען ... אום הילפע בעמען בין איך צו איך געקאממען, בעמען, ווי מען צו נאָט בעמעט, און אס

ענדע זעה איך פאר מיר נור אינען שקלאפֿען צו זינע חילדען העסליכען לידענשאפט ...

הערצאג: בערענקע, דינה, דיין מאן האט נאך געזעהל-טע מינומען צום לעבען.

דינה: שטערבען זאל ער! שטערבען מוס ער! געה הענקער ענטרייסע מינען לעבען מאן! נעהם איהם דאס אונשול-דינע לעבען ... אבער דאס איז אלעס וואס דו טהון קאנסט ... וויטער געהט דינע מאכט נישט, מיר מיט מיי-גען מאן אים טאדע צו פערמינגען, דאס קענסט דו מיר נישט פערוועהרען! .. געה גבריאליק! געה צום מא-דע! .. דיין דינה'לע קומט דיר באלד נאך (פון הינטער די קאליסען הערט מען א טרויער מאַרש שפיעלען).

הערצאג: די הערסט? ווייטסט וואס דינעס בערטיקט? דער פערטורטעווע ווירד יעמער צו הינריכטונג געפיהרט, איך האשע מינע הענדע ריין, יעצט ביסט דו זיין מערדע-רין, בעזונע דיר! ... איך געבע דיר א קורצע צייט צו איבערלעבונג ... ענטשיידע דיר קינד (אב).

דינה: הימל! איזט עס וואהר דאס דיר ענגעל בעוואהנען? זא שיקע מיר אינעם ער זאל מיר קראפט געבען אויסצו-האלטען דיעזען שרעקליכען גסיון ... (פון הינטער די קו-ליסען הערט זיך גבריאליס קרעכען) אַה! דינע שמועס איז עס מיין גבריאליק! אַה! ווי דינע יאמערפאלע מענער מיר מינע זעלע צו שמעמען! אבער וואס קען איך טהון? זאל איך דיין לעבען מיט מינע שאנדע רעמען? נון, נון! מינע אונטריהיט ווירד דיר נאך גרויזאמער טויד-מען — ווי דאס בייל פון הענקער ... שטארבען מוסט דו מיין גבריאליק! ... שטארבען! ... (פאלט, הערצאג קומט אריין וויל איהר אויפהויבען, דינה שפרינגט אויף) צוריק, בע-ריהרע מיר נישט!

הערצאג: דינה'לע, די צייט איז אויס, איך בין געקומען הערען דינע אנטווארט.

דינה: נון, איך האלט עס נאך אימער פאר אונטעגליך, דאס די ערדע זאל אויף זיך זאלכע שלעכטע באַזע מענשען טראגען. הערר! זאגט מיר, דאס אלעס נור א שפאם האט, דאס איהר

איך איבער מיר לוסט'ג טאכט, דאמיט איהר מיר שפא-
טער אויסלאכען קענט, נון! זאגט עס מיר, ווערדע
איך אויך לאכען (לאכט היסטעריש).

הערצאג: אויב דו גלויבסט עס איז נאך א שפאט ווא איבער-
צייגע דיר מיט דיינע אייגענען אויגען (מען ערזעהט דאס
בילד אויפ'ן עשאפט).

דינה: (דערזעהט דאס בילד) גאט העלף מיר!

הערצאג: מיט דיעזען טאשענטוך ברויך איך נור א צייכען
געבען און זיין קאפ וועלצט זיך און בלוט... שפרן! זאל
ער שטארבען?

דינה: גרויזאמעם שוקזאל! גאט! איך בין נור א חייב... דו
נור אלעין ווייסט וואס איך לידע יעצט!... געבע מיר
קראפט!... פערלאסטע מיר נישט...

הערצאג: צום לעצטען מאל!... זאל ער שטארבען... (הויבט
אויף זיין טאשענטוך, דער הענקער הויבט דאס בילד איבער
גבראל'ס קאפ).

דינה: האלט אהן!!! (ענטרייסט איהם דאס טאשענטוך, הערצאג
אומארמט זי, ווינקט, גבראל הויבט אויף זיין קאפ).
פארהאנג פאלט.

דריטער אקט.

(גבראל'ס צימער בעהאנגען מיט בלומען).

הינקע: (שטעהט אויף א טרעפ פערציערט דאס צימער מיט בלומען,
שרייט): פינקע!

פינקע: (פון הינטער די קוליסען) וואס איז הינקע?

הינקע: קום אהער דערלאנג מיר!

פינקע: איך האב קיין צייט נישט!

הינקע: וואס? האסט גאר קיין צייט נישט, ווען איך רוף
דיר? ... נא וואס זאגט איהר צו אזא חוצפה פון א
מאן? ... פינקע! ווילסטו קומען צו מיר אדער זאל איך
זיך ממתיק זיין צו דיר...

פינקע: נון, נון! טאמערניו הינקעניו זי דיר נישט ממתיק!...
איך געה... איך פליה... אט בין איך שוין דא...

(ערשיינט) דו מיינסט אז איך בין דאָרט געשטאנען לידניג?
דאָרט איז דאָך גבריאליק'לס צימער וואו ער מאַלט זיינע
בילדער און דאָרט שטעהען זיינע פארבען, קוק נאָר וואָס
איך האָב אויסגעמאַלט (צייגט איהר אַ טאָוועל).

הינקע: וויא אזוי מאכט עס?

פינקע: ברויך ספא. דאָס וועלען מיר דאָ אויפהענגען איבער
די מוהר און אז גבריאליק'ל וועט קומען אַ היים אי"ה
זאל ער זעהען וואָס זיין פֿעטער פינקע מיט זיין מוסע
הינקע האָבען איהם אָנגענומען פֿאַר אַ איבערראַשעכטם
לפּבור זיין בעפֿרייאונג.

הינקע: (קלאַפּט אָן איבער די מוהר) פינקע!...

פינקע: וואָס איז הינקע?...

הינקע: דינהילע וועט מן הסתם קומען מיט איהם אין איינעם!

פינקע: דארפסט נאך פרעגען? זי איז דאך זיין גוטער שלוח, א
קליינעקייט! שוין איז געלעגען דער סוף אויף זיין האלדז
און שיער, שיער איז אונזער גבריאליק'ל געווען עליו
השמים...

הינקע: ווער פֿערשטומט!...

פינקע: איך זאג דאך, "שיער"...

הינקע: אוי! דורך אזא "שיער" איז דאך אונזער מוסער שרה
געגאנגען פֿון דער העלט!

פינקע: (אן אויט) אוי, אויף מיין הינקען געזאגט געוואָרען.

הינקע: וואָס בלימעקעסט דו דאָרט?

פינקע: איך זאג גלאט אזוי... הער זשע, פלוצים הויבט מען
איהם אויף דעם קאפ... און מען זאגט איהם, געה אַ היים
דו ביסט פריי.

הינקע: א גדולה אויף דער מוסען!

פינקע: וויל זי האט מרעיש עולמות געווען, וויל זי האט
געריסען די ערד אונטער זיך.

הינקע: זי איז דאך געגאנגען צום הערצאג, א יא?

פינקע: געגאנגען זאגט זי, זי איז געפֿלויגען.

הינקע: און מיט איהרע טרעהרען האט זי זיין לעבען אויס-
געוויינט, א יא?

פינקע: זי האט זיך פשוט געלייגט אין דער לענג און אין

דער ברויט! אוי, איז דאס א דיינה'לעך!

הינקע: וועסטו שוין וואס א ווייב איז?

פינקע: נישט אלע ווייבער זענען אבער דיינה'לעך, עס זענען דאך דא הינקעלעך אויך.

הינקע: א וועהטאג דיר אין פוסק! וואס איז? פון דעם הינקע האסטו עפנים א קושיווער? (דראהט איהם) ווענטג טהו איך פון דיינעם ווענען?

פינקע: חלילה, חלילה, פערקעהרט דו טהוסט נאך צו פילע פאר מיר ... הער מיך הינקע לעבען, אז נאט ברוך הוא האט אונז בעוויזען אזא גוט און אונזער גבריאליקל איז נצול געווארען פון טויט, איז היינט אזוי גוט ווי א יום טוב.

הינקע: גוט? ..

פינקע: גוט, גוט ... (האלט זיך ביי דער באק) וויל איך נישט דו וואלט געלל יום טוב זיין.

הינקע: גוט וואס דו האסט מיך דערמאנהט, געה רוף צונויף א מנון יודען!

פינקע: צו וואס טויר דיר א מנין יודען?

הינקע: כדי גבריאליקל וואל בענטשען בוימפל.

פינקע: וואס עפנים בוימפל, פאר וואס נישט עססונג? חא ... חא ... חא ... גומל מיינסט דו? גומל בענטשט מען אין שוהל. — איך האב דא אין דער היים א בעסערע איבערראשעכץ פאר איהם אנגעגרייט, דו וועסט שוין הערען.

הינקע: וואס זשע וועל איך הערען?

פינקע: א קאפעללע!

הינקע: אזוי ווי א חזן מיט משוררים.

פינקע: משוררים וואנט זי? קאנארקלעך, ווארט וועסט דו עפנים הערען ... (לויפט צו צום טהיר) קינדער קומט אריין (קינדער ערשיינען) א נא לאמיר הערען, צו איהר געדענקט וואס איך האב אייך אויסגעלערענט (ער צעהלט) איינס, צוויי, דריי, פיער.

קינדער כאר: געבענטשט וואלט איהר זיין,

געזונד וואלט איהר זיין,

יא, רייך וואלט איהר זיין

און, שטארק וואלט איהר זיין

גליקליך, גליקליך,

וואלט איהר זיין, אמן.

פינקע: וואס וואנטו הינקע?

הינקע: א מנהג!

פינקע: קענט איהר קינדער ברכות אלע?

קינדער: יא מיר קענען גוט!

פינקע: ענטפערט מיר אויף יעדערע שאלה.

קינדער: נא פאר וואס דען נישט?

פינקע: וואס פאר א ברכה איז איבער נישט קליידער?

קינדער: מלכיש ערוקים!

פינקע: ווען דאס ווייב רעגענט מיט קללות פסדר?

קינדער: משנה עתים!

הינקע: א שלעכטער מאן, ווען דו ערד נעמט צו?

קינדער: ברוך בן אמת!

הינקע: זי ווערט אויסגעלויזט, א יונגען קינדענט זי?

קינדער: ברוך מנהג מתיים!

פינקע: פון דעם צווייטען מאן חאפט זי קלעפ.

קינדער: ברוך שפמרגי!

פינקע: ער ווארפט זי אראפ פון אלע טרעפ?

קינדער: שלא עשיי!

פינקע: איין ברכה איז דא, דו בעסטעניא

ענטפערט מיר הקמיל מינים!

הינד: (מאלט) דאס איז דו גרעסטע ברכה, דו בעסטע

פאר אלע גוטע פריינד ברוך הבא!

ווען ס'איז געלונגען, אויף שמחות זינגען

איז נור דו בעסטע ברכה, ברוך הבא!

אוי ברוך, אוי ברוך, אוי ברוך הבא!!! (קינדער מאנעטן).

פינקע: ווען עס וועט געזונד א גרוסער חולה?

קינדער: רופא חולים.

פינקע: אז א חזן ווערט א יונג א וואלער?

קינדער: משנה עתים.

פינקע: א מויד וואס לעזט א סך ראמאנען?

קינדער: מתיר אסורים.

פינקע: זי ווערט דיק און פֿעט מען וועסט נישט פֿון וואנען?

קינדער : מלביש ערומים
חינקע : איין אלטע מויד שטארבט אט אט ?
קינדער : ברוך בון אמת.
חינקע : פאר געלד א גוטען חתן זי האט ?
קינדער : ברוך סתנה מתים.
פינקע : דער בחור שינד פון איהר אב די הויט ?
קינדער : ברוך שפּטני.
פינקע : זי ווערט אויס בלה, ווייטער מויד ?
קינדער : שלא עשני.
פינקע : איין ברכה איז דא די בעסטעניא
זאג זשע מיר חכמיל מינים !..
קינד : (פאלא) דאס איז גרעסטע. . . (א. ז. ו. ו.)
פינקע : נו חינקע, וואס זאגסט דו צו דיין פינקען ?
חינקע : קום אהער פינקע צו דיין חינקען, פאר דעם ברוך הבא
בזוט דוא ווערט א קוש (קוש איהם).
פינקע : א קוש ווי א סאלדאט.
חינקע : פינקע ! זעה נאך ווער עס געהט אהער, דיר אברהם !
פינקע : דער דיר ? איהם קומט אויך א ברוך הבא
(די קינדער זינגען : געבענשט ואלט איהר ווין א. ז. ו. אויפטרט דיר
אברהם) .
דיר : (ווינקט צום שווייגען) וואס איז דען דאס ? ! שא, שא !
פינקע : דאס איז אנגעגרייט פאר אונזער גבריאליקיל א אי-
בערראשעכטס ! האב איך געוואלט דיר לעבען אז איהר
זאלט עס אויך הערען
דיר : ווי עס שינט ווייסט איהר פאן נכטס ?
ביידע : וואס זשע ?
דיר : ערשט שוקט ארויס די קינדער.
פינקע : געהט קינדערליך, געהט ! (קינדער אב) וואס זשע איז
שוין וויעדער עפּים געשעהען ?
חינקע : איז גבריאליקיל נאך ניט פריי ?
דיר : יא ער איז פריי, אבער אום וועלכען פרייז.
ביידע : וואס הייסט ?
דיר : איך האב דינהילען געווארענט ווי איין פאטער, איך האב
איהר געווארענט זי ואל ויך צום הערצאג נכט צינגען, זי

האט אבער מיר ניט געוואלט הערען.
פינקע : נוא ?..
חינקע : אבראך איז דער מומען, האט זי איהם דען ניט
אפגעראטעוועט מיט איהרע טרעהרען ? !
דיר : נין, נכט מיט איהרע טרעהרען זאנדערן מיט איהרער
שאנדע !
ביידע : שטע ישראל !
פינקע : אבער דיר לעבען ! פון וואנען ווייסט איהר דאס ?
דיר : איין פאזש פון פאלאסט האט מיר עס ערצעהלט, מען
האט זי געצוואונגען צו צוועהען ווי דאס בייל פון הענ-
קער האט געשוועבט איבער זיין קאפ, דיעזער שוידער-
האפטע אנבליק האט זי אין זאלכער פערצווייפלונג גע-
בראכט, דאס זי זיך ווי איינע וואהנונגעניג און די ארמע
דיעזעס שוואכזיניגען פירסטען געווארפען האט. יעצט
איז זי דארט אין פאלאסט איינע געפאנגענע געבליבען,
אלערליי מוטלען ווערען אנגעווענדעט אום איהרע זינגע
צו בערוישען און אהנע צווייפעל ווירד זי אדער זי איז
שוין צום אפפער געפאללען. . .
פינקע : אט, האסטו דיר א ברוך הבא ! (וויינט)
חינקע : און גבריאליקיל ? ווייסט ער שוין פון זיין בראך ?
דיר : נין, דער ארמע ווייסט נאך פאן נכטס. איך בין דארום
הער געלאפען בעפאר ער קאמט, דען ערפאהרען מום ער
עס, עס איז קיין געהיימנים מעהר. . . זא ואל ער עס
בעסטער פון איך ערפאהרען איהרע פון אנדערע. . .
זעהט איהם דאס פארויכטיג און לאנגזאם צו ענטדעקען,
איך געהע, דען איך פירכטע זאלכע שאנדליכע גרויל-
טהאט קאן איהם נאך גאנץ ניעדער-שמעטערן. . . איך קאמט
דאן און ווערדע זעהען וואס ווייטער צו טהון אינזם,
געדענקט אליא (אב).
חינקע : וואס זאגסטו עפּים דאצוא ?
פינקע : וואס איך זאג ? אוי ווייבער, ווייבער !
חינקע : וואס ? !
פינקע : אז ניט געדאכט זאלט איהר ווערען !
חינקע : וואס ? !

פינקע: ווער זענט איהר? — גענו, וואס האט איהר? — לאנגע האר.

חינקע: אז בעקומען וואלסטו...

פינקע: וואס?

חינקע: נא דיר 88 שווארצע יאהר...

פינקע: וואס?

חינקע: אז עס זאל אויף אייך אלע מענער קומען...

פינקע: שטיל! שטיל! מילע מיר מענטשן פאטשען א ברירה

האב איך, — איך בין דאך דין מאן, אבער וואס האט דו צו זיך (ציגט אויף דאס פובליקום) צו די בייסער מאנסלייט.

חינקע: פערזענלעכע זענען זיי שוין געווארען, אז דו ביסט

ווער מליך יושר — זאג נאך דו, פאר וואס האסטו זיך פונדלונג ארויף געהאפט אויף אונז ארעמטע ווייבער?

פינקע: אדרבה, איך פרעג דיר אליין, אזא דינה'לע, וואס

זי איז שוין בלוטרשט די בעסטע פון די עשר מכות, אז דער דיר האט זי געווארענט זי וואל נישט געהן אין פייער אריין, פאר וואס איז זי געגאנגען?

חינקע: אז געהן וואלסטו שוין וואו איך וויל... וואס דען

האסטו געוואלט, אז מען פיהרט איהר מאן אבהאקען דעם קאפ וואל זי בליבען אין דער היים מיט די הענער פערלעגט... נור איבריגענס קום נור אהער פינקע! דו גע-דענקסט ווען אונזער משה'לע האט נישט פאר איצט גע-דאכט בעקומען די קנדישע זאך?.. געדענקסט ווי דו האסט געמאכט פייער אום שבת?..!

פינקע: נו, נו?

חינקע: ווייל דו האסט עפנים געזאגט פיקע... פיקע... ווי אזוי האסטו געזאגט?

פינקע: פקוח נפש איז דוחה שבת.

חינקע: יא, יא! און דאס איז דאך אויך געווען פקוח נפש!...

פינקע: וואס פערדגלייכסטו חלול שבת צו... צו... נישט פאר קיין יודישע מאכטער געזאגט געווארען?.. נו, גענוג מיט דינע קשיות!

חינקע: (קוקט ארויס) גבריאליקל קומט! פינקעניו, מאמעניו

בלעב דו און נישט איהם איבער פאזאליע די ביטערע בשורה איך האב קיין הערץ נישט דאכט צו זיין... אזוי וועט איז דער מומען, און אך איז דער מומען... (אב וויינענדיג).

פינקע: זי האט קיין הארץ נישט, און דער דיר האט קיין הארץ נישט! נור מיר האבען זיי אויסגעקליבען פאר דעם גבור. נון! מיין הערץ איז אויך נישט פון שטיין. אזי, ווייבער! ווייבער! (אב וויינענדיג, אויפטריוט גבריאלי, הויפטמאן).

הויפטמאן: נון, היער זינד זיי ווערער אין איהרעם הויזע אונד אין נאמען דעם הערצאגס — ווערער פריי. אבער ליעבער פריינד! זינד זיי נאך דען נידער געשלאגען?

גבריאלי: די אונגענשליכע גרויזאמקייט מיט וועלכע מאן האט מיר דאמאלס פערזאנליכט, האט מיר נישט זא איבעראשט זי דעווע פלעצליכע בעפרייאוונג, ווארום איז עס געשעהען? וועס האבע איך דעווע וואונדערבארע רעטונג צו פערדאנקען?

הויפטמאן: וואס איז דען איהנען דער אונטערשנער? וועס צופרידענען דאס זי פריי זינד, איך וויינען איהנען גליק (אב).

גבריאלי: אונגענעמליך!.. און בין איך ווירקליך ווידער אין מינעם הויזע?.. אבער ווארום איסט דעם בעפריימען, קיינער אנטקעגען געקאממען? (רופט) דינה'לע! הערסטו עס נישט, פיהלסטו עס נישט, דאס גבריאליקל איז שוין ווידער אין אונזער היימעלע? דינה'לע ווארום לויפטסטו נישט אנטקעגען, לאכענדיג און זינגענדיג, דיין געטרייען גבריאליקל?.. הערט מיר דא נעמאנד? איז דען אלעס אויסגעשטארבען? נאט, וואס געהט מיט מיר פאר? (אויפטריט פינקע).

פינקע: (אפארט) דאס הערץ ווערט אין מיר צובראכען... נון, איך קען נישט אין אזא לאנגע איהם אליין לאזען... (צו גבריאלי) גבריאליקל!

גבריאלי: אה, ענדליך איין מענטש!

פינקע: (קוקט און וויינט) קינד טיינט! גלויבט איז השירה אז מען וועט זיך ווידער.

גבריאלי: דו וויינט?.. פריידענסטערען נישט וואהר?.. נון, אבער גענוג טרעהרען האבען מיר שוין פערנאמען, יעצט

ואל זיך ווייזער די פרויע און אנזעהר הויז צוריק קעהרען. דאך
 זאגט מיר אַנקעל פֿאַר וואָס זעה איך נישט מיין דינה'לע? ...
 זינט מייןער בעפֿרייאונג ביי יעצט, איז שוין אַ גאנצער מאָג
 פֿערנאנגען, קומעט האָט מען צו מיר נישט צוגעלאָזען און
 יעצט ווען איך האָב דערלעבט מיין הויז וויעדער צו בע-
 טרעטען זינט איהר נאָר אליין די איינציגע זעלע, וועלכע
 איך זעה פֿאַר מיר, און זי, מיין דינה'לע, וואָ איז?

פינקע: דינה'לע? זי איז נאָך נישט צוריק געקומען!
גבריאַל: צוריק געקומען? פֿון וואָנען וואָל זי דען צוריקקומען?
פינקע: (אפֿמאָרט) גאָטעניי וואָס טהוט מען?
גבריאַל: אַנקעל, די קוועלסט מיך נאָך ערגער ווי יענער
 שוואַרצער טיפֿעל מיט דען גליהענדען צוואַנגען, וואָרעם
 זאָגסטו מיר נישט וואו מיין דינה'לע איז.

פינקע: זי איז נאָך דאָרט!
גבריאַל: וואו דאָרט?
פינקע: ביים ... ביים ... הערצאָג!
גבריאַל: ביים הערצאָג? מיין דינה'לע ביים הערצאָג?
פינקע: זי איז צו איהם געלאָפֿען דען לעבען אויסצובעטען
 אפֿער זי ... זי איז נאָך דאָרט געבליבען.
גבריאַל: גאָט! וועלכער שוידערהאפֿטער געדאנק איז פֿלעצ-
 ליך אין מיר אַרײַן, איין געדאנק דער מיר אלעס זאָגט.
 אַנקעל ווען די ווילסט מיך נישט פֿאַן זינען פרענגען געוויס-
 היט ניעב מיר אַנקעל! איך זעה די וויסט אלעס!
פינקע: גבראליקל, ווען די זאָלסט וויסען אין וואָס פֿאַר איין
 לאַנע זי האָט זיך געפֿונען ...

גבריאַל: בעשטעטיגסט אלזאָ מייןען פֿערדאָכט?
פינקע: גבראליקל! (וויינט).
גבריאַל: אַנטוואָרט אויף מייןע פֿראַגע! וואָרעם פֿערניפֿ-
 טעסט די מיך טראָפֿען ווייז? ניעב מיר דעם טוירט מיט
 אַ מאָל, מיט איין וואָרט זאָג מיר דעם אַמת.
פינקע: נעהמט אַרום מיין קינד, מיין אונגליקליכעם קינד!
 דער ד"ר אברהם איז דאָ ערשט געווען און ווי ער האָט
 ערצעהלט איז דען דינה'לע געפֿיך איין אונגליקליכער
 קינד ...

גבריאַל: אַ, יאָ! געשענדיקט? מיין דינה'לע? ... מיין
 פֿרוי? ... (אָנהאַנגעט)

פינקע: וועה איז מיר, הילפֿע! הילפֿע! (אויפֿטריט ד"ר, פינקע,
 ד"ר שטאַרקט איהם).

פינקע: (וויינט) גאָטעניי, פֿאַר וואָס האָסטו די אויף אויפֿגע-
 2 זינסע קינדערלעך איז שרעקליך אומגליק אַנגעשוקט? פֿאַר
 וואָס קומט עס זי? פֿאַר וואָס?

גבריאַל: (ווייל לויפֿען) לאָסט מיך!
ד"ר: (האלט איהם אָב) אין זאָלכער לאַנע ווי די יעצט ביסטו,
 וואָס ווילסטו טהון?

גבריאַל: צום טוירט האָט מען מיך דאָמאלס פֿעראַורטהעלט
 אונד איך וואָר אונשולדיג, יעצט וויל איך שולדיג זיין!
 מאָרד פֿיר מאָרד!

פינקע: { לאָסט איהם נישט הער ד"ר!
פינקע: {

ד"ר: בעזונדע דין קינד, וואוהין ווילסטו לויפֿען?
גבריאַל: דאָרטהין וואו זי איז! ... דאָרט וואו מיין אויס-
 גליקליכעס אָפֿפֿער געפֿינט זיך! .. דאָרטהין צו יענעם
 באַנדיט, גאָט פֿון נקמה! האָסטו די דין אין דינע היט-
 לען פֿערבאָרגען? זאָ וויל איך יעצט דינע שטעלע פֿער-
 טרעטען! האָסטו פֿערנעמען דאָס פֿערברעכען צו בעש-
 טראָפֿען? זאָ וויל איך דאָס טהון! ווי איין מינער אויף
 זיין אָפֿפֿער זאָ וויל איך אויף איהם לויפֿען!

פינקע: (קוקט אַרויס) דינה'לע! .. זי איז עס דינה (אויפֿטריט
 דינה ווי משוגע)

דינה: (שטיל) בין איך וויעדער אין מיין היט? .. בין איך וויע-
 דער צווישען מייןע?

אלע: (אויסער גבריאַל) דינה'לע!!!
דינה: וועג! בערהרט מיך נישט! ווען איהר זאָלט וויססען
 וועלכע שוידערהאפֿטע טהאט איך בין בענאנגען, וועלכע
 אונערהערטע טהאט! גבראליקל!

גבריאַל: (בעטויבט) ווער איז דיעזע פֿרוי? איך קען זי נישט!
פינקע: קינד טינט האָסטו גאָר קיין נקמות אויף איהר
 אומגליק?

פינקע : זי איז דאך פארט נישט מעהר ווי אמן אומגליקליכער קרבן!

דיר : מענש! דו ביסט נישט וואהל ביים זינען!

גבריאאל : בעסער ווערען עס פאר מיר ווען איך בין די שטרא-
סען אלס וואהנזיגער העראומגעלויפן!... (לויפט צו
דינה) דינה! לויט! וואס האסטו אויס אונס געמאכט?...
ווארום האסטו געוואלט דארטהין צו געהען?... מין
לעבען האסטו געוואלט רעמען?... אבער איז דען מין
לעבען נאך א לעבען, ווען דו מיר פעהלסט?... דען
פאר מיר ביסטו יעצט טויט!... מיר ביסטו יעצט
אבגעשטארבען!... דארט אין פונסטערן נאכט מינעס
קערקערס האב איך מיר גליקליכער געפיהלט אלס היער
אין דינער נאך. אה!... וואלטען זי געווען מיר 10
מאל ערמאדען, וואלטען זי אויסגעפונען מינעשטונגען דו
גרויזאמסטער מארדער, געלאכט וואלט איך אונדז-
שאנצט ווען איך וואלט נור געוואוסט דאס מין דינה'לע
איז מיר נור מיר געבליבען, מיר, מיר (פאלט שלוששענדר).

דינה : (שמיל) גבריאליקל!...

חינקע : זי וויל דיר עפנים זאגען און קען נישט פאר שוואכקייט,
געה צו צו איהר.

פינקע : וואו איז דין הערץ, דין יעלמען גוטע הערץ צו וועל-
כען דו האסט איהר אזוי פועל מאל צו גערדקט אין
לעבען און אין גליק?...!

דיר : מין, דו האסט קיין רעכט זי זא צו בעהאנדלען בעפאר
דו האסט זי אויסגעהערט, קאמט דאך, זי נישט זא גרוי-
זאם, קאמט, קאמט! (פיהרט איהם צו דינה).

גבריאאל : (פאלט פאר איהר שלוששענדר) מין, מין, דינה'לע! דו
ביסט נישט שולדיג! וואס האסטו דען נישט געליטען צו
לעב מיר?... וואס ביסטו דען נישט אויסגעשטאנען
אויס גרויסער לעבען צו מין לעבען?... נון פערציהע מיר
דינה'לע... מין, נישט מיט זאלכע בליקען קוק אויף
מיר, דו צושנידען מיר מין הערץ—דינה'לע ערקענסט דו
מיר נישט מעהר?... איך בין עס!... ערוואכע... אה!
ווי קראנק דו זיכסט אויס!... ווי שוואך!... דא צו

מין ברוסט דריק צו דין זינס פנימל (שהיט עס). רוהע
זאנפט אויף דין גבריאליס ברוסט!... זא ווי דו ביסט
שטעטס געוועהנט... רוהע זינס... (וויל איהרע ליפען
קושען, האפט זיך צוריק)—מין! מין! איך קען נישט מעהר דינע
ליפען בערהערען!... דוועז ליפען, וועלכע אמן אנדע-
רער פערזאנליכע האט!... מין, איך קען זי נישט
מעהר אנועהען!... איהר אנבליק פערפעשטעט מיר!...
איהר אטהעם איז נישט!... פאר מיר ביסטו פערלארען
אויף אויבנג!... אויף אויבנג!

דינה : הער מיר, גבריאליקל!...

גבריאאל : הערען!... וואס זאל איך פון דיר הערען!...
וויילסט מיר ערעהלען יעדע איינצעלהייט דוועזער שאנדע?..

דינה : מין! פאן שאנדע בין איך ריין!

אלע : ריין!

גבריאאל : זאג עס מיר ווערער, זאג עס מיר 100 מאל
ווערער!

דינה : מיר איז דיר דינע דינה'לע געבליבען, ריין פון
שאנדע בין איך, דאך... נישט ריין פון מארד.

גבריאאל : וואס זאגסטו?...!

דינה : געבליבען בין איך אין זינער האנד ווי געפאנגען
און מיט אלערליי מיטעל האט ער געוויכט מיר צו בערוי-
שען, נור ער זעלבסט האט זיך בעטרונקען און אין זיין
בעטרונקענהייט האט ער זיך פון מינע טרעהרען אויסגע-
לאכט... פערטהיידנט האב איך מיר פון איהם מיט דער
קראפט פון איינער פערצווייפלטע, שאן האבען מיר מינע
קרעפטען אנגעפאנגען צו פערלאסען, בינאהע בין איך
צום אפפער געפאלען, דאן פלעצליך האב איך ערבליקט
אויפן טיש איינען דאלך...!

אלע : א דאלך?...!

דינה : יא, דאס וואר זיין אייגענער דאלך און דערעלבער
שטעקט יעצט אין זיין ברוסט!...

אלע : אה, וועהע!

דינה : יא, גבריאליקל, דינע דינה איז א מערדערין!... (אלע
ערשטוינען).

גבריאֵל: (דריקט איהר צו זיין ברוסט) נין, נין! קינע מערדערין, ניר — אין ענגעל דער גערעכטיגקייט!... קניהען לאס מיך פאר דיר ווי פאר איינע הייליגע!... (קניהט) לאס מיך קיסען דיעזע הענדע, וועלכע די בעסטע מהאט פאל-בראכט האבען (שפרינגט אויף אומארמט איהר) מינע ביסטו מין ויסער ענגעל מין טרייעס ווייב, מין... מין... (קיסט איהר. אויפטריוט אדריאן, מיליטער, פאריגע אין אויפגענונג).

אדריאן: דא איזט זיא!

גבריאֵל: יא, דא איזט זי די הימלישע גערעכטיגקייט! זי שטראהלט מיט איהרע טויגענד מעהר אלס איינע קעניגין מיט איהרער קראנע!... וויסט איהר ווער זי איזט? זי איזט מין עהרליכעס טרייעס ווייב!... דינה'לע!... (אומארמט זי, פאזיציאן, מיליטער ענטרייסען זיי, אלגעמיינע אויפגענונג).

פ א ר ה א נ נ פ א ל ט .

פיערטער אקט .

א פרייער פלאץ, ביים געריכט ריכטער, אדריאן, דינה אין קייטען, סאלדאטען, פאלק, א קעסעל פיייער).

אדריאן: הער ריכטער לאסעט פארלעזען דאס אורטהייל.
גבריאֵל: (הינטער די קוליסען) לאסט מיך צו מינען אונגליקלי-כען אפפער, לאסט מיך צו מין דינה'לע!... (לויפט אריין אומארמט דינה).

דינה: מין גבריאֵל'קל. מין געלעבטער מאן (וויינט אויף זיין ברוסט).

גבריאֵל: ווער זינד דיעזע אלע?.. ווארום זעהען זי וואו שמום זא בלאס אויס?

דינה: מינע ריכטער!

גבריאֵל: זייט איהר עס איהר מאדמען-ריכטער?! האבט איהר אין הערץ איהר מארמאר-מענשען?! לאסט מיך דאך מין אהר אין אייערען בוועס לעגען, לאסט מיך הערען אב דארט עטוואס קלאפט!... ווארום ווילט איהר מין איי-ציגעס שאפליין צעררייסען?!... איהר הונגריגע וועלכע!

אדריאן: פיהרט וועג דעם וואהנונגען (סאלדאטען ווילען איהם נעהמען).

דינה: נין! רייסט איהם נישט וועק פון מיר, פאר מינער לעצ-טען שטונדע!.. זעהט איהר דען נישט וואס דער שמערץ אויס איהם געמאכט האט? — (מען לאזט איהם אב) מין טהיי-ערער איינציגער הערצענס-פריינד! ווארום מוס איך אין א זאלען צושטאנד דורך ווידערזעהען?!... וואו איז דין מוטה? נין, וויינע נישט, וואס מאכט עס אויס, אויב מיך דער הענקער מויטעט אדער איינע קראנקהייט? איזט דען נישט דער טויט, דער הענקער אלער מענשען?!... זיהע מין טהייערער, איך ציטער נישט פאר דעם טויט, איך בין מוטהיג געפאסט, זא זי דו אויך שטארק!... קום אומאר-מע דין ווייב צום לעצטען מאל!... קיסע דינע דינה'לע צום לעצטען מאל!..

אדריאן: צום טיפלע! ווירד עס ענדליך איינע ענדע נעהמען? גענוג!.. הער אפערסט, דאס אורטהייל!...

ריכטער: (לעזט) די יורן מיט דעם נאמען דינה ווירד פאס געריכט איבער האלדעראטה פיר שולדיג ערקלערט, אין דעם זי מיט איינען דאלך אונזערען הערצאג ביינאהע ער-מארדעט האט...

גבריאֵל: ביינאהע ערמארדעט?!... איזט ער אלזא נאך אים לעבען?!...

דינה: איך דאנקע דיר גאט דאס פון בלוט זעהען מינע הענדע ריין, אבוואהל ער עס פערדענט האט.

אדריאן: נישט אונטערברעכען!

ריכטער: (לעזט ווייטער) און דאס געריכט האט די פערברעכערין פערמאורטיילט לעבענדיג אין פיייער צו פערברענען...

אדריאן: הענקער! טהוע דין פפליכט (הענקער נעהמט זי).

גבריאֵל: נאך איינע ווילע... איך ביטטע אייך איהר האבט צו שנעל געלעזען... קענט איהר אונס נישט אפאר מינוטען צו לעגען (הענקער צוריק) דינה'לע!.. איך האלט אונטער מינע קליידער איינען דאלך פערברענגען, איך האלטע איהם פאר מיר בערייט, דינה'לע אומארמע מיך נעהם ביי מיר דעם דאלך, שטעק איהם אריין ראש אין דין ברוסט אונד זא

ענטגעהסטו דעם שרעקליכען מוידט פון פליער...
דינה: איך פיהל מיך ניכט מוטהיג גענוג, גבריאליק'ל קיססע
מיך און שטויס מיר דעם דאלך אין מיין הערץ אונד זא
וועסטו מיר די זעלע פון די ליפען וועק קיססען...
גבריאלי: וואס פערלאנגסטו דו פון מיר? איך זאל דיר דאס
לעבען געהען?...

דינה: איזט מיר דער מוידט פון דיין האנד ניכט זיסער אלס פון
דעם הענקערס האנד? ... שטארבען מוז איך דאך זא ווי
זא... ציטער ניכט גבריאליק'ל! געב דו מיר דעם מוידט!
גבריאלי: איך? מינע הענד ציטערען, איך ווערדע דיר צו
פילעל וועה מהון.

דינה: זא לאז מיר קושען דינע טייערע האנד (קושט) נור מוטה
געליבטער מאן שחוע בעפאר מען רייסט מיך פארט פון
דיר.

אדריאן: נון אבער איזט עס גענוג! רייסט זי אויס זינען
הענדען!

גבריאלי: נאך איינע מינוטע... די לעצטע... די אלער
לעצטע... צום לעצטען מאל... מיין עהרליכעס טרייעס
ווייבליכען מיט דיעזען לעצטען מיטעל וואס מיר בלייבט,
בעפרייע איך דיר פון דעם אונפערדינטען שרעקליכען הענט-
קערס טויט (ציהט דעם דאלך) דארט אייבען בעגעגענען וויר
אונז ווערדער (וויל איהר שטעכען, אויפטויט ד"ר שטויסט אב
גבריאלי, ווין דאלך פאלט אראפ).

ד"ר: האלט איין!.. דו אונגעזאגענער! וואס ווילסטו מהון?!!
גבריאלי: איהר האט זי יעצט דעם שרעקליכען פליער-מוידט
איבערגעגעבן.

ד"ר: ווער זאגט עס? ניע דארף איין מענטש זינע האפנונג אויפגע-
בען און אפילו דאן ווען דער חלף ליגט איהם אויף זיין האלדז!
אדריאן: וואס וויל דער פערפלוכטער פלאסטער שמירער?
הענקער! מהווע דיין פפליכט (הענקער וויל געהען דינה).

ד"ר: ניכט זא ראש!

אדריאן: ווער וואגט עס?

ד"ר: איך, ד"ר אברהם, ליבארצט דעם הערצאג'ס און אין זי-
נען נאמען קאמט איך היער אום זי הערר ריכטער, צו פראגען

מיט וועלכעם רעכטע לאסט איהר דיעזעס בלוט אורטהייל
פאלציהען? זא לאנגע דער הערצאג עס ניכט בעשטעמיגט
האט.

ריכטער: דאס אורטהייל איזט בעשטעמיגט, ליידער ליגט
אונזער גנעדיגער הערצאג אויף דעם מאדמען בעטטע אונד
קאנטע עס ניכט מהון, זא האט עס זיין שטעל-פערטרעטער
אונטערשרייעבן.

ד"ר: אונד ווער איזט דעם הערצאג'ס שטעל-פערטרעטער.

אדריאן: איך!

ד"ר: ווער האט דיר צום שטעל-פערטרעטער דעם הערצאג'ס
געמאכט?

אדריאן: הא, הא, הא! — דאס מאכט מיר ווירקליך שפאס?
יודע, מאך דאס דו פארטקאמסט זאגסט לאס איך דיר מיט
איינע הונדע-בייטשע פארטיאגען.

ד"ר: הער ריכטער! איז נאמען דעם הערצאג'ס אנטווארטען
זי מיר ווארום האבען זי דען קערל אלס שטעל-פערטרע-
טער אנערקאנט?

ריכטער: פארגעצייגט האט ער אונז איינע שריפט פאן דען
שטערבענדען הערצאג מיט זינען זיגעל פערזעהען, און
וועלכע ער האט איהם צו דיעזען האהען ראנג ערהאבען.

אדריאן: נון יודע, ביסט דו צופריעדען?

ד"ר: נאך מעהר אלס צופריעדען (ווענדעט זיך צו אללען) נון זא
וויססט איהר העררען דאס דיעזע שריפט איזט איינע גע-
פאלשטע, דען זיגעל האט ער געשטאהלען אונד ער זעלבסט
איזט איין שופט, איין דיעב, איין בעטריגער!!!

ארע: וואס?!!

אדריאן: ערגרייפט דען פערדאמטען יודען!!! (אויפטויט
הערצאג אלס גייסטליכער).

הערצאג: (ענטקליידעקט זיך) צוריק זאגע איך! יעדעס ווארט
וואס דיעזער יודישער ד"ר האט אויסגעשפראכען איזט
הייליג און וואהר? דען דיוועס זעלטענעס טונגענדאפטעס
ווייבליכען קאן מיט איהרען אויגען פערוואונדען, אבער
ניכט מיט איהרען הענדען... יעצט האב איך ערפאה-
רען ווער מיין פלינד און ווער מיין פריינד איזט, ערפאה-

רען האבע איך עס דורך דיעזען יודישען ד"ר, וועלכער
מיר יעצט קערפער און זעלע געהילט האט. — נומט הערונג-
טער די קעטען פאן דיעזעם אונשולדיגעם ווייבכען און
פעסעלט דאמיט דען וואהרען שולדיגען (צייגט אויף אדריאן)
פארט מיט איהם! (עס געשיהט).

ד"ר: אדיע האט איהנען דער געדריגער הערצאג געזאגט, אדיע!
(מען פיהרט אדריאן א וועק)

הערצאג: פון איך בידען האבע איך געלערענט וואס הייסט
עס, שטארק זיין, אונד ביי גאט! איך ווערע איך פיר אייערע
לעקציאן דאנקבאר זיין.

גבריאאל: גאט זענע אונזערען גערעכטען הערשער.
אלע: האך! האך! (אויפטריט חנקע פינקע, דער ד"ר שטעלט זי
פאר פאר'ן הערצאג).

פינקע: קינדער אהער צו מיר לאמער זינגען לכבוד דעם
הערצאג דאס וואס איך האב איין געלערנט נור דייטש
איינס, צוויי, דריי, פיער.

כאר: געבענשט זאלט איהר זיין (א. ז. וו.)

פארהאנג פאלט.

ענדע.

(דיעזער צוגעבענע קופלעט ווירד געזונגען אין 3 טען אקט
זייטע 50 ווען חנקע געהט אב און פינקע בלייבט אליין).

איך פיהל מיך אומגליקליך

מיין לעבען האט עס מיך געקאסט. . .

איך בין צובראכען אויף שטוקלעך

זייט מיין חנקע האט מיך פערלאזט

איך האב געגען איהר פערזינדונג,

חנקע האב איך גאר אהן א שיער

איך וואלט מיין לעבען געענדיגט

ווען חנקעלע זאל קומען צו מיר.

חנקע! קום צו דיין פינקען

אוי, אוי, איך בענק זעהר שטארק נאך דיר

איך וועל דיר שטאפען מיט פעטע זאכען

ווען די קומסט צו מיר צוריק

חנקע! די בוסט מיין וואהרעם גליק,

איך וועל דיר אין מיין שוים פערזינענען

אלעס קענסטו ביי מיר קריגענען

אבן חנקע קום צו מיר צוריק. (פאר גיט)

עס איז שוין א פאר מינוט פערפלויען

זייט איך רופ זי צוריק צו מיר

צו קיין שום זאך קען איך אהן איהר גיט מיינען

אוי, עס איז מיר שלעכט אן א שיער!

איך האף מיין חנקען צו געפונען,

מאקע אין אגוטער שעה

גואלד! איך געה אראב פון זינגען

וואס טהוט מען חנקעניו! . .

חנקע! קום צו דיין פינקען. א. ז. וו. (פאר גיט)

פערלאגס-בוכהאנדלונג יבנה.

ספעציעלע בוכהאנדלונג פאר יודישע ליטעראטור, קונסט,
געשיכטע און וויסענשאפט אין העברעאישער, ישראלישער,
פאלישער און אנדערע שפראכען.

גרויסער אויסוואהל

פון: לעהר-ביכער און מעטאדעס צו ערלערנען העברעאיש,
רוסיש, פאליש, דייטש, ענגליש און אנדערע
שפראכען. פערשידענע יודישע בילדער, אנווארטן-קארטעס,
און אלבאמס, — יודישע נאמען פאר פיאנא און פיע-
דעל פון אלע יודישע טהעאטער-פיעסעס, ניגונים
מען א. ו. ו.

אלע ביכער פון די פערלאגן: אחיאסף, תושיה, מוריה,
האור, פראגרעס, די וועלט, צוקונפט, חרות, המון,
קאמפא און אנדערע.

!!! וויכטיג פאר פראווינציעלע בוכהענדלער

פעראיינען און ביבליאטעקען !!!

פרי צו געבען די מעגליכקייט פראווינציעלע בוכהאנדלונגען פער-
איינען און ביבליאטעקען אלעס אין איין ארט און צור צייט צו
בעקומען — האבען מיר אויסער אונזער אייגענע אויסגאבען קאנצענטרירט
ביי אונז אין בוכהאנדלונג וועטליכע אויסגאבען וואס ערשיינען אין די
לעצטע צייט, יעדער קונדע ווערט אויפגעפאסט און גלייך נאכ'ן עמפ-
פאנג פרושער ביכער און בראשיווען ווערט יעדע געשיקט לויט זיין
בעדארף.

!!! די בעסטע בעדינגונגען !!!

בעהאנדלונג, שטרענג רעעל און פינקטליך

Книжный магаз. издат. „ЯВНЕ“
Варшава Дикая 13, тел. 192,76.